

Nymphaea Folia naturae Bihariae	XXXII	53 - 114	Oradea, 2005
---	--------------	-----------------	---------------------

ISTORICUL CERCETĂRILOR CHIROPTEROLOGICE DE PE TERITORIUL ROMÂNIEI CONTEMPORANE ȘI BAZA DATELOR FAUNISTICE DE LA ÎNCEPUTURI PÂNĂ ÎN 1944

LEVENTE BARTI

Str. Dealului nr. 11/B/16, 520060 Sfântu Gheorghe, România, e-mail: bartilev@yahoo.com

Abstract. The history of chiropterological researches on the territory of the contemporary Romania and the faunistical database, from the beginnings to 1944. The modest beginnings data derive from the end of the XVIIIth century. Until the First World War the majority of chiropterological data were collected in Transilvania and Banat by Hungarian researchers. The first data from Dobrogea, Moldova and Valachia were collected at the end of the XIXth century. The knowledge about history of zoological researches in Romania generally is really deficient. However, in chiropterology we have few publications in which the authors present data about the history of this domain of science. Unfortunately some authors published a part of former data incorrect and many errors are taken over in recent works too. The aims of this paper is to present the chiropterological researches in the territory of Romania, including descriptions and circumstances causing misinterpretation about species and subspecies known from Romania (*Rhinolophus méhelyi*, *Eptesicus sodalis*, *Miniopterus schreibersii*, and others); in some cases we draw attention to predecessors' errors and we indicate the chiropterological material found in the collections of the museums.

Keywords. Mammalia, Chiroptera, Romania, research history.

Introducere

Despre istoricul cercetărilor zoologice din România se cunosc, în general, foarte puține detalii. Chiropterologia, această ramură a mammologiei, este însă un domeniu mai bine documentat, așa cum dovedesc mai multe

lucrări care au inclus și o inventariere științifică cu caracter istoric (DADAY, 1885; BIELZ, 1888; MÉHELY, 1900/a,b; PASZLAVSZKY, 1918; CĂLINESCU, 1931; TOPÁL, 1954; DUMITRESCU et al., 1963).

Totuși o parte a notelor faunistice ca și multe alte detalii din bibliografia veche nu au fost amintite, fie datorită faptului că ele nu reprezentau interes, fie pentru că au scăpat din atenția autorilor mai recentți. În plus, la preluarea unor date au fost comise și câteva greșeli, care din păcate s-au perpetuat, fiind citate și în lucrările cercetătorilor contemporani. O altă parte a datelor, reprezentată prin materialul chiropterologic din colecțiile muzeelor, nici nu a fost publicată. Inventarierea acestor neajunsuri, precum și descoperirea unor date inedite, mi-au oferit o motivație suficientă pentru a aduna, revizui și completa această bază de date.

Pentru o documentare cât mai profundă am consultat, în original, o bună parte a bibliografiei citate de autorii precedenți și am efectuat inventarii ale colecțiilor din Muzeul Zoologic din Cluj, din Institutul de Speologie “Emil Racoviță” din Cluj și din Muzeul Maghiar de Științe Naturale de la Budapesta, unde se păstrează vechile colecții zoologice ale Muzeului Național Maghiar de la Budapesta.

În lucrarea de față am prezentat o scurtă istorie a cercetărilor de la începuturi până în 1944, precum și cercetările ulterioare referitoare la această perioadă, subliniind meritele celor care au contribuit la acumularea cunoștințelor, am tratat pe larg problematica speciilor și a subspeciilor descrise de pe teritoriul României și am realizat o bază de date cu lista speciilor și a localizărilor cu toate detaliile obținute din sursele consultate.

Abrevierile utilizate în text: **MZC** – Muzeului Zoologic de la Cluj; **MTM** – Muzeul Maghiar de Științe Naturale (Magyar Természettudományi Múzeum) de la Budapesta; **CZB** – Colecția Zoologică a Muzeului Bruckenthal, Sibiu; **ISERC** – Institutul Speologic Emil Racoviță, departamentul din Cluj; **USNM** – United States National Museum, Washington; **(HD)** – prescurtarea județului unde se află localitatea/locul colectării; **P.** – Peștera.

Istoricul Cercetărilor

Începutul modest al studierii chiropterelor din Transilvania și Banat datează de la sfârșitul secolului XVIII, cercetările intensificându-se paralel cu dezvoltarea științei în epoca reformistă a Monarhiei Austro-Ungare. Din

studiile întreprinse a rezultat că, până la sfârșitul secolului XIX, în Țara Românească, Dobrogea și Moldova nimeni nu a colectat date faunistice referitoare la lilieci.

GROSSINGER, János (1793), savant și călugăr iezuit a preluat în lucrarea sa diferitele teorii legate de sistematica liliecilor, având cunoștință despre operele lui LINNÉ și BUFFON. De asemenea, el a menționat că în Peștera de la Fânațe trăiesc mai multe specii de lilieci, iar în turnul Cetății de la Ineu (jud. Arad) a întâlnit, în 1779, colonii mari ale acestor animale (MÉHELY, 1900, p. 70).

Următorul eveniment era deja de mare anvergură, atrăgând atenția cercetătorilor din domeniu, din întreaga lume, asupra faunei Banatului. În 1809, SCHREIBERS, Karl, directorul Muzeului Imperial de la Viena, s-a refugiat, din fața oastei lui Napoleon, la Timișoara, împreună cu colecțiile zoologice ale muzeului. Cu această ocazie, el a colectat, din peșterile Gaura cu Muște și Veterani câteva exemplare de lilieci, care au ajuns, prin intermedierea zoologului austriac NATTERER, Johann, la naturalistul german KUHLE, Heinrich. În 1817, pe baza materialului respectiv, KUHLE a descris specia *Miniopterus schreibersii*. Prima ediție a monografiei lui KUHLE a apărut într-un tiraj foarte limitat, în 1817 (part. 2, p. 185), fiind apoi reeditată în două părți în 1818 și 1919, ceea ce a dat naștere la confuzii legate de data descrierii speciei (BOGDANOWICZ & KOCH, 1998; LINA, 1998).

LEONHARD, Josepho (1812) a publicat, la Sibiu, o mică sistematică a mamiferelor și păsărilor din Transilvania, în care sunt amintite trei specii de chiroptere: (*Plecotus*) *Auritus - Cibinii captus ac Aug. Conf. Gymnasii Museo Insertus* (adică s-a colectat la Sibiu și se păstrează în colecția Muzeului Gimnaziului); (*Vespertilio*) *Murinus (= Myotis myotis) - Fere in omnibus aedificiis, in quibus non turbantur* (în oricare edificiu fără deranjare); (*Rhinolophus*) *Ferrum equinum - Reperitur in spelunca Almasensi* (semnalat din Peștera de la Merești).

FEKETE, István (1836) a elaborat în 1835 harta Peșterii de la Merești (jud. Harghita). În descrierea care însoțește harta, autorul a făcut referire la coloniile de lilieci, menționând cu exactitate locurile ocupate de ei, precum și al movilelor de guano. Pe baza acestor observații putem reconstitui procesul de retragere al coloniilor spre interiorul peșterii, în urma intensificării turismului și a altor activități antropogene.

LANDBECK, Ludwig Christian (1842) a publicat, pe baza unui material primit de la un prieten, o listă a vertebratelor din Transilvania, în care

a inclus 6 specii de lilieci: *Myotis myotis*, *Nyctalus noctula*, *Miniopterus schreibersii*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Rhinolophus ferrumequinum* și *Rhinolophus hipposideros*. Din păcate, nu a indicat locurile de colectare, doar la *Rhinolophus hipposideros* făcând o observație în care menționa că exemplarele provin dintr-o colonie din podul unei case de grăniceri (MÉHELY, 1900, p. 88).

PETÉNYI, Salamon János, savantul pionier al reformei cercetării zoologice, la adunarea generală a savanților naturaliști și a medicilor de la Timișoara din 1844, a semnalat 8 specii de lilieci în fauna Ungariei și a arătat un exemplar de *Miniopterus schreibersii* colectat din Peștera Veterani, în 1834, de către KUBINYI, Fr. (PETÉNYI, 1844, p. 90-91). Doi ani mai târziu, în 1846, la adunarea generală a savanților naturaliști și a medicilor de la Pécs (Ungaria) PETÉNYI a prezentat fauna Transilvaniei, menționând prezența a 5 specii de chiroptere: *Rhinolophus ferrumequinum* de la Deva; *Myotis myotis* (impropriu *Vespertilio murinus*) în cetatea de la Hunedoara, 1843; *Eptesicus serotinus* (*V. serotinus*); *Nyctalus noctula* (*V. proterus*); *Plecotus auritus* și *Pipistrellus pipistrellus* (*V. pipistrellus* = *V. minutissimus*) din apropierea orașului Hațeg, 1845 (PETÉNYI, 1846, p. 379-380).

În două lucrări publicate în 1854, PETÉNYI a raportat spre Academia Științifică Maghiară rezultatele unei expediții efectuate în anul respectiv în peșterile din Munții Pădurea Craiului și - Bihor, între Crișul Repede și Crișul Negru. În această campanie de teren a găsit următoarele specii: *Myotis myotis* în Peștera Pișnița; *Miniopterus schreibersii* în peșterile Pișnița, Ferice și Fânațe și *Rhinolophus hipposideros* în Peștera Tibocoaia, din valea Sighiștelului (PETÉNYI, 1854, p. 227-228). Câteva exemplare de *Rhinolophus ferrumequinum* și *Miniopterus schreibersii* colectate de el și colegul său, KOVÁCS, J., se păstrează încă în colecțiile MTM.

În 1879-1880, au apărut, în îngrijirea lui HERMAN, Ottó, operele postume ale lui PETÉNYI, care conțin și unele date faunistice inedite din Transilvania (*Rhinolophus clivosus* = *ferrumequinum* din Peștera Ungurului de la Bâlnaca), alături de încercările de descriere a diferitelor specii de lilieci. HERMAN a completat textul cu unele note interesante, una referitoare la dispariția speciei *Miniopterus schreibersii* din Peștera Veterani, datorită fumului cauzat de șederea îndelungată a unei garnizoane de ostași în incinta peșterii, în timpul revoluției din 1848-1849, ceea ce ar putea explica absența speciei și în vara anului 1862, când expediția lui FRIVALDSZKY, János a explorat peștera (PETÉNYI, 1880, p. 251-257).

Naturalistul german BLASIUS, Johann Heinrich, autorul speciilor *Rhinolophus euryale*, *Eptesicus nilssonii* și *Pipistrellus nathusii*, a călătorit de mai multe ori în Ungaria, colectând personal un material bogat de chiroptere. În Banat, cunoaște speciile *Myotis capaccinii* din Peștera Gaura cu Muște și *Miniopterus schreibersii*, din regiune, fără precizări referitoare la localizare (MÉHELY, 1900, p. 88).

KOLENATI, Fr. A. (1860) în monografia sa despre chiropterele europene a enumerat mai multe date de răspândire, referitoare la fauna Banatului și a Transilvaniei, dar majoritatea acestor date provin de la PETÉNYI, sau au fost preluate de la BLASIUS. Datele noi, împrumutate de la colecționarii ZELEBOR și FRITSCH, se refereau la *Rhinolophus euryale* și *Myotis capaccinii* din Gaura cu Muște, de la Coroninii (= Peștera de la Golubacz) și Gaura Turcului (MÉHELY, 1900, p. 89).

KOLENATI, PETÉNYI și frații FRIVALDSZKY au contribuit la apariția controverselor legate de prezența speciei *Rhinolophus euryale* în Transilvania. PETÉNYI a semnalat, în urma vizitelor efectuate în 1854 în peșterile din văile Crișului Repede și Crișului Negru, specia "*Rhinolophus clivosus*" în Peștera Ungurului de la Bâlnaca și Peștera Țiclului, date care apar în lucrarea publicată postum (1880). FRIVALDSZKY, I. (1865) a confirmat cele constatate de PETÉNYI, iar FRIVALDSZKY, J. (1865, p. 32), pe baza constatărilor lui PETÉNYI, a mai adăugat și insurgența Peșterii nr. 2 de la Aștileu la răspândirea acestei specii. Localizarea "Peștera nr. 2 de la Aștileu" este identică cu P. Pișnița [3727/8], iar "insurgența peșterii nr. 2 de la Aștileu" se referă de fapt la P. lui Potriva [3710/1], despre care s-a dovedit mai recent, că este insurgența Peșterii de la Aștileu [3727/7] (RUSU, 1988).

KOLENATI (1860, p. 153) a preluat în lucrarea sa, pe baza unor comunicări personale oferite de KOVÁCS, J., datele lui PETÉNYI și o localizare inedită din Munții Bihor: Peștera „Serges”, însă nu acceptă prezența europeană a speciei "*Rhinolophus clivosus*", încadrând exemplarele cu această denumire la specia *Rhinolophus euryale*. După revizia lui MÉHELY (1900, p. 103-105) exemplarele colectate în expedițiile lui PETÉNYI, ajunse în colecția Muzeului Național Maghiar, s-au dovedit a fi *Rhinolophus ferrumequinum*. În felul acesta s-a confirmat că cercetătorii mai sus amintiți au întâlnit, de fapt, în valea Crișului Repede pe *Rhinolophus ferrumequinum*, prezent și astăzi în zonă cu populații semnificative. Totuși, prezența speciei *Rhinolophus euryale* este indicată, un secol mai târziu, de TOPÁL (1954, p. 473) în Peștera Igrîța, pe baza unui exemplar determinat în colecțiile MTM,

fără a da și alte detalii referitoare la datele de colectare. Ulterior pe baza registrului de inventar s-a identificat specimenul respectiv ca fiind colectat în 1915 de către KORMOS, iar cercetările recente (SZODORAY-PARÁDI, com. pers; TAMAIAN, 2000) au confirmat prezența speciei în peștera respectivă.

JEITTELES, Ludwig (1862, p. 252), care s-a ocupat cu fauna Ungariei Superioare (Slovia de azi), a descris liliecii din zona orașului Kassa (Košice). Singura informație, din această lucrare, legată de Transilvania o constituie semnalarea speciei *Myotis myotis* din Sighetul Marmației.

FRIVALDSZKY, Imre (1865) l-a însoțit pe PETÉNYI în expedițiile zoologice din nordul Ungariei și în comitatul Bihor, reproducând în lucrarea sa aceleași date chiropterologice, pe care le-a publicat și PETÉNYI (MÉHELY, 1900, p. 79).

FRIVALDSZKY, János (1865, 1875/76) a studiat fauna cavernicolă de nevertebrate, organizând expediții în Munții Pădurea Craiului și în Munții Bihorului (1856, 1861), precum și în Banat (1862, 1874). În aceste campanii de cercetare a semnalat prezența următoarelor specii: *Myotis myotis* (*V. murinus*) în Peștera nr. 2 de la Aștileu, Cubleș, Onceasa, Fânațe (jud. Bihor) și în Peștera Liliecilor din Cheile Carașului (jud. Caraș-Severin); *Miniopterus schreibersii* în Peștera nr. 2 de la Aștileu; *Myotis capaccinii* în Gaura cu Muște de la Coronini (jud. Caraș-Severin); *Rhinolophus ferrumequinum* (*R. clivosus*) în insurgența Peșterii nr. 2 de la Aștileu, Peștera Ungurului de la Șuncuiuș (jud. Bihor) și Gaura cu Muște de la Coronini și *Rhinolophos hipposideros* (*R. hippocrepis*) în insurgența Peșterii nr. 2 de la Aștileu. De asemenea, în lucrarea sa (1865, p. 35) a făcut unele observații legate de intrarea timpurie în hibernare a speciilor *R. ferrumequinum* și *R. hipposideros* în insurgența Peșterii nr. 2 de la Aștileu (date preluate probabil din manuscrisele lăsate de PETÉNYI). Din donațiile sale s-a păstrat, în colecțiile MTM, un exemplar de *Myotis capaccinii* colectat din Gaura cu Muște.

Acestui autor s-a atribuit pe nedrept și o contribuție la semnalarea speciilor *Myotis myotis* și *Plecotus auritus* din Sighetul Marmației (ARDELEAN & BÉRES, 2000, p. 254-257), greșeala fiind cauzată de neajunsurile listei faunistice a lui KARDOS, Károly din Monografia Comitatului Maramureș (editată de SZILÁGYI, I., 1876). Această listă a fost întocmită pe baza literaturii de specialitate cunoscută până atunci, dar fără precizarea exactă a sursei, apoi preluată de ARDELEAN & BÉRES (2000). Aici atrag atenția asupra faptului, că specia *Myotis myotis* a fost semnalată în Sighetul Marmației, încă din 1862 de JEITTELES, această dată stând probabil

la baza notei faunistice din lista lui KARDOS. Lucrarea indicată de ARDELEAN & BÉRES, ca sursa de date pentru lista faunistică a lui KARDOS (FRIVALDSZKY, J., 1875), nu conține date despre lilieci. Despre semnalarea celeilalte specii (*Plecotus auritus*) nu se amintește în literatura de specialitate, nici măcar PASZLAVSZKY (1918) nu o include în lucrarea sa.

Zoologul și etnograful HERMAN, Ottó (1869, p. 15) a semnalat prezența speciilor *Myotis myotis*, *Myotis daubentonii* și *Plecotus auritus* în jurul lacurilor de la Geaca (jud. Cluj), în lucrările monografice privind fauna lacurilor din Câmpia Transilvaniei. Într-o altă publicație (1866/1867, p. 49, 53) a indicat prezența speciei *Rhinolophus hipposideros* la ruinele cetății de la Gurghiu (jud. Mureș) în 1865 și capturarea la Cluj, în 1866, a unui *Myotis myotis* parazitat de *Nycteribidae*. El a publicat și manuscrisele lăsate de PETÉNYI (1879, 1880).

FITZINGER, Leopold Joseph (1869-1872) în lucrarea sa de mare anvergură, privind sistematica liliecilor din lume, a semnalat doar răspândirea unor specii din Banat și Transilvania, fără a intra în detalii și bazându-se pe monografiile lui BLASIUS și KOLENATI.

DOBSON, George (1878, p. 192, 194) a cunoscut din Transilvania speciile *Eptesicus serotinus* și *Pipistrellus pipistrellus*, în British Museum aflându-se 5 exemplare masculine adulte din prima specie și o femelă din a doua, colectate de DANFORD, Ch. G. și HARVIE-BROWN, A.E. (precizări la MILLER, 1912).

În prima lucrare dedicată zoologiei cavernicole, DADAY, Jenő (Eugen) (1880) a prezentat rezultatele săpăturilor și ale cercetărilor faunistice efectuate în 1880 la Peștera Igrîța, de unde a colectat printre altele și câteva cranii recente de *Myotis myotis*.

Ulterior i-a crescut interesul față de acest ordin de mamifere puțin cercetate până atunci și a publicat trei articole despre fauna de chiroptere din Transilvania, efectuând cercetări din însărcinarea și cu sprijinul Societății Muzeului Ardelean. În primele două lucrări (1885/a,b) a prezentat rezultatele campaniilor de colectare a liliecilor, din 1884 și 1885, publicând lista speciilor și a localităților. În cea de-a doua lucrare (1885/b, p. 274-276) a descris în limba latină o nouă specie (*Vesperus siculus* Daday, locus typicus: Peștera de la Merești, HR) și trei subspecii (*Rhinolophus unihastatus* Geoffr. var. *Homorodalmasiensis*, l.t.: Peștera de la Merești, HR; *Rhinolophus bihastatus* Geoffr. var. *Kisnyiresiensis*, l.t.: Peștera de la Mesteacăn, MM; *Vesperus serotinus* Daub. var. *transylvanus*, l.t.: Suciul de Jos, Teiuș), iar o altă varietate

a menționat-o fără a-i da un nume (*Myotis murina* L. var., l.t.: Peștera de la Merești). Această ultimă varietate va fi introdusă în știință de către BIELZ (1886, p. 83) sub numele de *Myotis murina* L. var. *spelaea* Bielz. În al treilea articol (1887, p. 8-11, 13-16, 19-22, 23-25, 44) a prezentat mai detaliat același material, dar adăugând valori de măsurători și schimbând denumirile greoaie ale varietăților *unihastatus* var. *Homorodalmasiensis* la *ferrum equinum* var. *homorodensis* și *bihastatus* var. *Kisnyiresiensis* la *hipposideros* var. *troglophilus*. Aceste subspecii, precum și noua specie au fost contestate definitiv în urma reviziei materialului efectuat de MÉHELY (1900), vezi și detaliile de la capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”.

Totodată au fost eliminate și determinările de *Vesperugo marginatus* (= *Vespertilio murinus*, MÉHELY, 1900, p. 237), *Vesperugo nathusii* (= *P. pipistrellus*, idem, p. 271, 284), *Vesperugo kuhlii* (= *P. pipistrellus*, idem, p. 261-262, 271), *Myotis ciliata* (= *Myotis daubentonii*, idem, p. 167-168, 177), *Myotis bechsteinii* (= *Myotis myotis*, idem, p. 187-188; = *Myotis blythii*, BARTI, 2002/b, p. 68).

Colecția, care se află azi în Muzeul Zoologic din Cluj, conține în total 71 specimene (cu alte 4 exemplare donate de MÉHELY) aparținătoare la 17 specii europene (BARTI, 2002/b).

În cele ce urmează sunt enumerate speciile colectate, conform reviziilor, de DADAY și alți donatori ai colecției, ultimii fiind încadrați în datele de colectare acolo unde este cazul, cu specificarea localizării exemplarelor și a anului: *Rhinolophus ferrumequinum* - Cluj (CJ) 1884; Alba Iulia (AB) 1884; Zalău (SJ) 1884; P. de la Merești (HR) 1885; *Rh. hipposideros*: Cluj (CJ) 1884, Araci (CV) 1884, P. de la Mesteacăn (MM) 1884; P. de la Colțești (AB) 1884; P. de la Merești (HR) 1885 - leg. TÓTH, P.; Cheile Turzii (CJ) 1885); *Myotis myotis* - Zalău (SJ) 1884; Aninoasa (CV) 1884; Cluj, spitalul Karolina (CJ) 1884; P. de la Mesteacăn (MM) 1884; Purcăreni (BV) 1884; Buzaș (SJ) 1885; Cetatea de la Hunedoara (HD) 1885; Gherla (CJ) 1885; Sibiu, orfelinat (SB) 1885, Turda (CJ) 1885; Cheile Turzii (CJ) 1885; P. de la Merești (HR) 1885; Teiuș (AB) MZC 1885; Simișna (SJ) 1885; Ocna Sibiului (SB) 1885; *M. blythii* (redet. de BARTI) - Cluj (CJ) 1878 - leg. SCHUSTER, J.; *M. nattereri* - P. de la Mesteacăn (MM) 1884; *M. daubentonii* - Cluj (CJ) 1884; Gherla (CJ) 1885; *Eptesicus serotinus* - Teiuș (AB) 1884; Suciul de Jos (MM) 1884; Șimleul Silvaniei (SJ) 1885, leg. Br. GYÖRFFY, P. *Vespertilio murinus* - Cluj (CJ) 1870, 1884; P. de la Merești (HR) 1885 -

leg. TÓTH, P; *Nyctalus noctula* - Cornești (CJ) 1884; Aiud (AB) 1884; Zalău (SJ) 1884; Alba Iulia (AB) 1884; Cluj (CJ) 1885; Sibiu (SB) 1885; Gherla (CJ) 1885; Purcăreni (BV) 1884; *Pipistrellus pipistrellus* (redet. de MÉHELY) - Cluj (CJ) 1884, 1885; Zalău (SJ) 1884; Dej (CJ) 1884, 1885; Alba Iulia (AB) 1885; Buzaș (SJ) 1885; Șimișna (SJ) 1885; Sibiu, orfelinat (SB) 1885; Tg. Lăpuș (MM) 1885, leg. Dr. PRIMICS, Gy.; *Plecotus auritus* - Aninoasa (CV) 1884; Orman (CJ) 1884; Araci (CV); Turda (CJ) 1885; Dej (CJ) 1885; Cluj (CJ) 188?, Brașov (BV) 1884, P. de la Mesteacăn (MM) 1884; *Pl. austriacus* (redet. de BARTI) - Mănăștur (CJ) 1884; Gherla (CJ) 1884; Zalău (SJ) 1884; Bădești (CJ) 1885 - leg. Dr. PACHINGER, A.; Cluj (CJ) 188?; Săvârșin (AR) 1884; *Miniopterus schreibersii* - Săvârșin (AR) 1884; Deva (HD) 1884; Cluj (CJ) 1884; P. de la Merești (HR) 1885; Sibiu, orfelinat (SB) 1885; Alba Iulia (AB) 188?.

Colecția conține câteva exemplare colectate și din altele regiuni ale Monarhiei Austro-Ungare, cum sunt: Peștera de la Tapolca (Ungaria), Szalóc (Slovacia), Nagyikinda (Serbia-Voivodina).

În materialul prezentat se regăsesc mai multe exemplare ale unor specii rare, care constituie primele semnalări ale speciilor respective din România. Astfel, putem aminti exemplarul de *Myotis nattereri* capturat în Peștera de la Mesteacăn (MM), precum și cele trei exemplare de *Vespertilio murinus* capturate la Cluj și în Peștera de la Merești (HR).

DADAY (1885/b, p. 269) a publicat și lista de lilieci a unei colecții mai restrânse, găsită la Muzeul Bruckenthal din Sibiu, material care i-a fost pus la dispoziție de BIELZ. Acesta, în 1885, conținea șase exemplare de *Myotis myotis*, din Cetatea de la Hunedoara, Cișnădie, Sibiu; un *Eptesicus serotinus*, din Sibiu, un *Nyctalus noctula*, din Arad, 3 exemplare de *Pipistrellus pipistrellus*, din Sibiu și 3 *Plecotus auritus*, de asemenea din Sibiu. Dintre aceste specimene, unele, probabil, au stat și la baza notelor faunistice ale lui BIELZ, publicate în 1856.

În 2001, BARTI, Levente (2002b) a reinventariat colecția lui DADAY aflată în MZC, și a întocmit lista specimenelor cu toate datele cunoscute, păstrând numerele de curente (1417 - 1484) din ultimul inventar. Pe baza literaturii cercetate (DADAY, 1885/a,b, 1887; MÉHELY, 1900) și cu ajutorul diverselor indici au fost identificate și câteva exemplare din recipientele cu etichete deteriorate sau lipsite de etichetă, printre care și unele holotipuri de specie și subspecie ale lui DADAY. Colecția conține 71 exemplare, care aparțin la 17 specii europene. Inițial s-a compus doar din materialul colectat de

DADAY, dar în 1899, cu ocazia reviziei materialului și a verificării determinărilor, în scopul includerii datele lui DADAY în *Monographia Chiropteroorum Hungariae*, MÉHELY a mai adăugat la colecție 4 exemplare din specii mai rare (*Rhinolophus euryale* și *Myotis emarginatus* din Gaura Ungurului de la Pecenișca, 1899.06.21.; *Myotis bechsteinii* din Zay-Ugrócz, Slovacia, 1899.03.30.; *Myotis capaccinii* de la Peștera Gaura cu Muște de la Coroninii, 1898.07.). Deoarece speciile *Myotis blythii* și *Plecotus austriacus* nu erau încă cunoscute în perioada în care DADAY și MÉHELY și-au adus contribuția la studiul chiroptereleor, am redeterminat exemplarele *Myotis myotis* și *Plecotus auritus*, găsim alături de 16 exemplare de *Myotis myotis* și un *Myotis blythii*. Specimenul de *Myotis blythii*, originar din Cluj (1878) este o femelă adultă de talie pitică (lg. antebrațului: 52,5 mm), motiv pentru care DADAY (p. 1885/a, p. 62, 1887, p. 40-42) l-a determinat greșit ca fiind *Myotis bechsteinii* (această determinare stând la baza informației faunistice preluate de mulți autori, de la BIELZ (1886, 1888) și TROUESSART (1899, 1904, 1910) până la DUMITRESCU et al. (1963), iar MÉHELY (1900, p. 85, 187-188) l-a încadrat în specia *Myotis myotis*. Dintre cei 14 lilieci din genul *Plecotus*, 8 s-au dovedit a fi *Plecotus austriacus*. Aceste specimene sunt colectate din: Mănăștur (CJ) 1884; Gherla (CJ) 1884; Zalău (SJ) 1884; Bădești (CJ) 1885; Cluj (CJ) 188?; Săvârșin (AR) 188?, Kikinda (Voivodina-Serbia) 1885 și 1 ex. fără localizare). Exemplarul din Săvârșin s-a dovedit a fi un albinos, o raritate a naturii. Eticheta sa de identificare a fost descifrată doar după apariția lucrării de redeterminare (BARTI, 2002/b), această dată fiind inedită.

Am crede că la momentul actual această colecție nu mai oferă subiecte de dezbătut, totuși situația nu s-a dovedit nicidecum încheiată odată cu revizia lui MÉHELY, după cum arată exemplarele de *Pipistrellus kuhlii* determinate de DADAY. GHEORGHIU, Victor și MURARIU, Dumitru (2002, p. 444) în articolul publicat despre identificarea speciei respective în fauna României au afirmat că MÉHELY nu a inclus în lista faunei Ungariei această specie, deoarece “nu a găsit” exemplarele respective în colecția MZC. Totodată ei au presupus că DADAY nu a putut greși la determinare, fiindcă *Pipistrellus kuhlii* diferă “total” de celelalte specii ale genului. La combaterea acestei teorii am următoarele argumente de adăugat: MÉHELY (1900, p. 261-262, 268, 271-272, 284) a găsit toate cele 12 exemplare de *Pipistrellus* colectate de DADAY din toate localitățile citate, însă specia respectivă nu era de găsit. În 2001 colecția respectivă mai conținea 10 exemplare de *Pipistrellus*

pipistrellus colectate de DADAY (lipsind doar două – un “*P. nathusii*” și un *P. pipistrellus* determinat corect de DADAY), bine conservate în alcool, dintre care 5 aveau încă atașate în recipient eticheta originală caligrafiată personal de DADAY. Trei dintre acestea aveau inscripțiile de *Pipistrellus kuhlii*, fiind colectate din localitățile Lăpuș (nr. inv. 1461), Șimișna (1462) și Sibiu (1472), iar alte două aveau determinarea de *Pipistrellus nathusii* și *Pipistrellus pipistrellus*, fiind colectate din Zalău (1474), respectiv din Cluj (1460). La trei dintre recipientele cu *Pipistrellus pipistrellus* (câte una la fiecare specie de *Pipistrellus* identificată de DADAY) sunt adăugate și etichete semnate de MÉHELY cu rezultatele redeterminării. Astfel de ”carte de vizită” a taxonomului se găsește și la exemplarul de „*Pipistrellus kuhlii*” cu nr. 1462. Originea celorlalte specimene de *Pipistrellus pipistrellus*, deși nu mai aveau etichetele originale cu localitățile de colectare, erau totuși ușor de reconstituit pe baza etichetelor suplimentare mai recente lipite pe recipiente. Mai menționez aici că toate exemplarele au fost supuse unor examinări amănunțite de către MÉHELY, la unele fiind extrase la nevoie și craniile. Prin urmare, rezultatele reviziei efectuate de el, publicate în *Monographia Chiropteroorum Hungariae* (1900) se pot accepta cu încredere.

Naturalistul BIELZ, Eduard Albert din Sibiu a întocmit încă din 1856 o listă a vertebratelor din Transilvania, care conținea 9 specii de lilieci (BIELZ, 1856, p. 4-6). La lucrarea din 1886 a atașat descrierea lor, adăugând și o cheie de determinare, suplimentând cunoștințele despre lilieci cu noile specii și varietăți descoperite de DADAY, pe care le-a introdus în literatura de specialitate germană (BIELZ, 1886). Pornind pe calea deschisă de DADAY, naturalistul german a descris varietatea *spelaea* a speciei *Myotis murina* L. (= *myotis*) pe baza unui material provenit din Peștera de la Merești (jud. Harghita) (BIELZ, 1886, p. 83). Articolul publicat în 1888 conține doar lista datelor faunistice.

Datele inedite despre răspândirea liliecilor din lucrările lui BIELZ sunt: *Rhinolophus ferrumequinum* - Miercurea Sibiului (SB), leg. BIELZ [1856]; P. Bethlen din Mt. Tâmpa, Brașov (BV), leg. BIELZ, HAUSMANN, W. [1886, 1888]; biserica evanghelică de la Bartolomeu (BV), leg. RÖMER, J. [1888]; Bistrița (BN), leg. FRANK, H. [1888]; Cheile Turzii (CJ), leg. BIELZ [1886]; *Rh. hipposideros*: Deva (HD) 184?, leg. STETTER, F.W. [1856], Brașov (BV), leg. HAUSMANN, W. [1888]; *Myotis myotis*: Sibiu (SB), leg. BIELZ [1856]; Făgăraș (BV), leg. BIELZ [1856]; Sighișoara (MS), leg. BIELZ [1856]; P. de la Merești (HR), leg. BIELZ [1886]; Sâmbăta de Jos

(BV), leg. BIELZ [1886]; Braşov (BV), leg. BIELZ, RÖMER, J. [1886,1888]; Cetatea de la Hunedoara (HD), leg. BIELZ [1886]; Ghimbav (BV), leg. RÖMER, J. [1888]; Bod (BV), leg. RÖMER, J. [1888]; Turcheş (BV), leg. HAUSMANN, W. [1888]; Reghin, leg. HERZOG, M. (MS) [1888]; Teaca (BN), leg. HERZOG, M. [1888]; Rodna (BN), leg. HERZOG, M. [1888]; Bistriţa (BN), leg. HERZOG, M. [1888]; *M. daubentonii*: Sibiu (SB), leg. BIELZ [1856]; *Eptesicus serotinus*: Sibiu (SB), leg. BIELZ [1856]; Braşov (BV), leg. RÖMER, J. [1888]; Teaca (BN), leg. HERZOG, M. [1888]; *Nyctalus noctula*: Dobra (HD), leg. BIELZ [1856]; Sibiu (SB), leg. BIELZ [1856]; Braşov (BV), leg. RÖMER, J. [1888]; Reghin (MS), leg. HAUSMANN, W. [1888]; Teaca (BN), leg. HAUSMANN, W. [1888]; Bistriţa (BN), leg. HAUSMANN, W. [1888]; *Pipistrellus pipistrellus*: Homorod (BV), leg. BIELZ [1856]; Turcheş (BV), leg. HAUSMANN, W. [1886]; Guşteriţa Sibiului (SB), leg. BIELZ [1886]; Rupea (BV), leg. HAUSMANN, W. [1888]; Braşov (BV), leg. HAUSMANN, W., RÖMER, J. [1888]; *Plecotus auritus*: Sibiu (SB), leg. BIELZ [1856]; Bistriţa (BN), leg. FRANK, H. [1888]; Brasov (BV), leg. BIELZ, HAUSMANN, W., RÖMER, J. [1888]; Cernat în oraşul Săcele (BV), leg. HAUSMANN, W. [1888]; *Miniopterus schreibersii*: P. de la Mereşti (HR), leg. BIELZ [1856]. (Între paranteze apare anul în care s-a publicat data respectivă.)

CSATÓ, János (1873) în descrierea naturalistică a bazinului Streiului a menţionat prezenţa speciilor *Myotis myotis* şi *Plecotus auritus* în satele aflate în valea Streiului (HD) (BIELZ, 1888; MÉHELY, 1900). Mai târziu, în 1896 a scris capitolul de floristică şi faunistică a monografiei comitatului Alsófehér (= judeţul Alba), în care a inclus 12 specii (p. 318), o parte pe baza datelor colectate de DADAY, restul probabil tot la recomandarea acestuia. Speciile incluse sunt: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rh. hipposideros*, *Myotis murina* (= *myotis*), *Myotis ciliatus* (= *emarginatus* ?), *Myotis daubentonii*, *Nyctalus noctula*, *Vesperugo* (= *Pipistrellus*) *pipistrellus*, *V. nathusii*, *V. kuhlii*, *Eptesicus serotinus* şi varietatea *transylvanus*, *Plecotus auritus*, precum şi *Miniopterus schreibersii*. Puţinele localizări menţionate sunt identice cu cele publicate de DADAY (1885/a,b, 1887), la majoritatea speciilor fiind amintite doar tipul adăposturilor folosite. Aici menţionez că semnalările de *Myotis ciliatus* (= *emarginatus* ?) şi *Myotis daubentonii* mult citate în lucrările mai recente (CĂLINESCU, 1931; DUMITRESCU et al., 1963 etc.) nu sunt suficient de fondate, fiindcă la CSATÓ nu este menţionat nici locul, nici data colectării. În plus *Myotis ciliatus* (astăzi considerat ca un sinonim pentru *M.*

emarginatus) este prezentat ca fiind un locuitor de scorburi, ceea ce ridică întrebarea dacă CSATÓ într-adevăr a cunoscut această specie cavernicolă, familiarizată și cu spațiile clădirilor, dar care nu agreează locurile nespațioase cu intrări strâmte, cum ar fi scorbura. Amintim totodată că primul care a semnalat prezența acestei specii în Ardeal a fost DADAY, ale cărui exemplare determinate ca fiind aparținătoare acestei forme, ulterior s-au dovedit a fi *Myotis daubentonii* (MÉHELY, 1900, p. 85, 177).

Profesorul și naturalistul KERTÉSZ, Miksa (1890, p.137, 1901, p.241) a contribuit la elaborarea monografiilor bihorene, prin sistematizarea datelor existente referitoare la fauna comitatului. În lucrările sale semnalează speciile *Rhinolophus ferrumequinum* și *Nyctalus noctula* din Oradea și *Barbastella barbastellus* de pe valea Crișului Repede, din scorburi.

MOJSISOVICS, August s-a ocupat și el de fauna Austro-Ungariei în mai multe lucrări (1889, 1897), însă nu a avut o contribuție proprie în ceea ce privește chiropterele, ci a preluat datele, fără spirit critic, de la mai mulți autori (MÉHELY, 1900, p. 90).

MÉHELY, Lajos (1900) a lăsat după sine o vastă operă, a cărei tematică cuprindea și chiropterele printre multe alte grupe, precum viperele, rozătoarele fosile și recente, ca Spalacidele, Arvicolidele, Microtidele, Zapodidele etc, pentru care a elaborat monografii, ce se consideră și astăzi lucrări de referință.

Monographia Chiropterozum Hungariae conține o cheie de determinare și descrierea amănunțită a speciilor, toate datele fiind comparate cu cele conținute de celelalte lucrări ale epocii. De asemenea, monumentală lucrare cuprinde și o istorie a cercetărilor chiropterologice din Ungaria, de la începuturi până sfârșitul secolului XIX, o bună parte a detaliilor istorice din prezenta lucrare fiind preluate din opera lui.

MÉHELY a strâns și a prelucrat toate datele cunoscute, la vremea respectivă, despre fauna de chiroptere a Ungariei și a efectuat, în spirit critic, corecții sau contestații legate de datele faunistice confuze ale predecesorilor, cercetând totodată și originea informațiilor.

Înainte de a ocupa postul de curator al secției de mammologie a Muzeului Național Maghiar din Budapesta, MÉHELY a fost profesor în Brașov la liceul real de stat, între anii 1885-1896. El a efectuat mai multe expediții cu scop zoologic în Transilvania și Banat.

Cu scopul verificării și introducerii datelor lui DADAY în monografia chiroptelilor, MÉHELY s-a deplasat la Cluj pentru a efectua revizia colecției acestuia, păstrată la Muzeul Transilvaniei pe atunci - în prezent Muzeul

Zoologic. În urma reviziei, a eliminat din nomenclatură noile varietăți create de DADAY și a redeterminat materialul întreg (pentru detalii vezi aliniatul consacrat lui DADAY). Amintirea vizitei lui MÉHELY s-a păstrat pe etichetele semnate de el odată cu noile denumiri, prezente și în momentul de față în recipientele cu lilioci. Mai mult, MÉHELY a completat colecția cu exemplare de noi specii, colectate de el sau provenite din colecțiile Muzeului Național Maghiar (detalii la DADAY).

Cu ocazia unei campanii de colectare, efectuate în Banat, MÉHELY a capturat, dintr-o fisură de stâncă din pădurea de la Baziaș, un liliac enigmatic pe care îl considera a fi *Eptesicus nilssonii* (1900, p. 227). Acest exemplar a stat multă vreme la baza primei semnalări a speciei respective pe teritoriul României de astăzi, fapt contestat în final de TOPÁL (1959, p. 90, 95) prin redeterminarea specimenului respectiv, care s-a dovedit a fi *Hypsugo savii*, o specie și mai rară, încă nesemnalată până atunci din Bazinul Carpatic (pentru detalii vezi TOPÁL).

Datele inedite ale răspândirii liliecilor în România, conținute de Monographia Chiropteorum Hungariae și prelucrate pe baza materialului de colecție din Muzeul Național Maghiar de la Budapesta (azi Muzeul de Științe Naturale – Magyar Természettudományi Múzeum) sunt următoarele: *Rhinolophus ferrumequinum*: Deva (HD) 1899.06.03., leg. MALLÁSZ, J.; P. Țiclului (BH) 1854?, leg. KOVÁCS, J.; Gaura cu Muscă (CS) 1898.07., leg. PÁVEL, J.; P. Liliecilor de la Plavișevița (MH) 1899.06.18.; P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (CS) 1899.06.21.; Ada Kaleh, în cazamate (MH) 1899.06.20., leg. MÉHELY, L.; *Rhinolophus euryale*: P. Gaura cu Muscă (CS) 1898.07., leg. PÁVEL, J.; P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (CS) 1899.06.21., leg. MÉHELY, L.; *Myotis myotis*: P. de la Merești (HR) 1886.07., leg. MÉHELY, L.; Brașov (BV), leg. MÉHELY, L.; P. Comana (BV); Deva (HD), leg. STETTER, F.W.; MALLÁSZ, J.; P. Gaura cu Muscă (CS); P. Veteranilor (MH) 1834, leg. KUBINYI, F.; P. Liliecilor de la Plavișevița (MH) 1899.06.12., leg. BRACHMAN, E.; Crasna (SJ), leg. KISS, E.; *Myotis emarginatus*: P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (CS) 1899.06.21., leg. MÉHELY, L.; *Myotis mystacinus*: Munții Retezat 1898.08.10., leg. SZILÁDY, Z.; P. Liliecilor de la Plavișevița (MH) 1899.06.12., leg. BRACHMAN, E.; Baziaș, sub acoperișul depozitului C.F. (CS) 1898.07., leg. PÁVEL, J., 1899.07. leg. MÉHELY, L.; Berzasca, sub acoperișuri de case (CS) 1898.07.11., leg. PÁVEL, J.; *Myotis capaccinii*: P. Gaura cu Muscă (CS) 1865 (1862 ?), leg. FRIVALDSZKY, J., 1898.07., leg. PÁVEL, J.; P. Liliecilor de la Plavișevița (MH) 1899.06.12., leg. BRACHMAN, E.; *Myotis*

daubentoni: Gherla (CJ) 1895, leg. MÉHELY, L.; *Eptesicus serotinus*: Braşov (BV) 1895, leg. MÉHELY, L.; Zalău (SJ) 1899.12.31., leg. BENKŐ, G.; *Vespertilio murinus*: Braşov (BV) 1895, leg. MÉHELY, L.; *Nyctalus noctula*: P. Liliecilor de la Plavişeviţa (MH) 1899.06.12., leg. BRACHMAN, E.; Topleţ lg. Băile Herculane (CS) 1899.06.20., leg. MÉHELY, L.; Gherla (CJ) 1895, leg. MÉHELY, L.; *Nyctalus leisleri*: Sucutard (CJ) 1894.06.14., leg. MADARÁSZ, Gy.; *Hypsugo savii*: Baziaş, crăpătură de stâncă (CS) 1899.06.15., leg. MÉHELY, L., redet. TOPÁL, Gy.; *Plecotus auritus*: Braşov (BV) 1895, leg. MÉHELY, L.; Deva (HD) 1899.06.03., leg. MALLÁSZ, J.; Ieşelniţa (MH), podul bisericii 1899.05.12., leg. BRACHMAN, E.; Şieu (BN); *Miniopterus schreibersi*: P. de la Mereşti (HR) 1886.07.; P. Liliecilor de la Plavişeviţa (MH) 1898.06.12., leg. BRACHMAN, E.; P. Gaura cu Muscă (CS) 1898.07., leg. PÁVEL, J..

În 1912, apare în “Természettudományi Közlöny” un răspuns la scrisoarea unui cititor, în care MÉHELY dezbătea posibilitatea prezenţei speciei *Myotis bechsteinii* la Sasca Montană (CS) şi îi cerea cititorului să-i trimită exemplarul capturat pentru verificarea valabilităţii determinării. Din păcate, pe baza registrului inventar acest exemplar n-a ajuns niciodată în colecţia Muzeului de Ştiinţe Naturale de la Budapesta, astfel nu ştim, dacă a aparţinut sau nu speciei respective.

Cercetătorul german MATSCHIE, Paul (1901, p. 225-226) a descris specia *Rhinolophus méhelyi* pe baza materialului colectat de DOMBROWSKI, Robert în jurul Bucureştiului. El a deosebit noua specie de morfotipul *Rhinolophus euryale* pe baza unor caractere distincte formulate de MÉHELY (1900, p. 101-103). Cercetătorul maghiar a relatat în monografia sa unele deosebiri morfologice şi biometrice găsite între exemplarele de *Rhinolophus euryale* colectate de BLASIUS din centrul şi sudul Europei şi cele colectate de el în Ungaria şi Banat (mai multe detalii la capitolul „Speciile şi subspeciile descrise de pe teritoriul României şi problema legată de holotipuri”). MATSCHIE crezând că exemplarele sale sunt taxonomic identice cu cele descrise de MÉHELY şi din respectul faţă de prioritatea observaţiilor făcute de acesta a dat noii specii numele de *Rhinolophus méhelyi*. Totuşi exemplarele lui MÉHELY aparţin cert speciei *Rhinolophus euryale*, speciunile fiind păstrate în colecţia Muzeului de Ştiinţe Naturale, din Budapesta. Deşi MATSCHIE a pornit de la premise greşite la această descriere, el a pus ulterior la punct, împreună cu ANDERSEN, taxonomia speciei respective (ANDERSEN & MATSCHIE, 1904, p. 80, 72-76, 83).

Datele inedite ale lucrării sale (1901), bazate pe exemplarele din colecția lui DOMBROWSKI sunt: *Rhinolophus méhelyi*: București; *Eptesicus serotinus*: Cernavoda (CT), Slobozia (IL); *Nyctalus noctula*: Slobozia (IL), București; *Pipistrellus pipistrellus*: Cernavoda (CT); *Pipistrellus nathusii*: Ciulnița (IL); *Plecotus auritus*: Cernavoda (CT).

FÖLDVÁRY, Dezső (1906, p. 145-146), în partea a doua a lucrării despre prima semnalare și prezentarea speciei *Rhinolophus blasii* din Ungaria, s-a ocupat de unele asemănări și deosebiri dintre speciile genului *Euryalus* creat de ANDERSEN & MATSCHIE (1904) (detalii în capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”). Observațiile lui FÖLDVÁRY legate de *Rhinolophus méhelyi* au fost bazate pe 2 exemplare colectate în 1905 de MONTANDON, A.L., din Peștera Limanu.

TROUESSART, E.-L. (1897, 1899, 1904) a inclus în cataloagele de mamifere ale sale rezultatele cercetărilor DADAY și MATSCHIE, reproducând însă și greșelile lor. În Fauna Mamiferelor din Europa (1910) el a efectuat o descriere, pe scurt, a speciilor, relatând și unele date legate de ecologia și răspândirea acestora.

La *Rhinolophus méhelyi*, TROUESSART (p. 7-8) a menționat că specia a fost creată de către MATSCHIE pe exemplare colectate în jurul Bucureștiului, deși MATSCHIE, în descrierea sa, a indicat doar localitatea București și că însuși MÉHELY ar fi constatat, pe baza specimenelor provenite din această regiune, deosebirile noii forme față de cea tipică (*Rhinolophus euryale*), care se regăsește în Ungaria și Dalmația. Această ultimă afirmație a stat la baza tuturor confuziilor legate de rolul lui MÉHELY în descrierea acestei specii (vezi capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

MÉHELY (1911) s-a preocupat de problematicile create de cartea lui TROUESSART într-un articol consacrat în întregime acestei opere, în care a tratat printre altele și erorile referitoare la distribuția și taxonomia liliecilor, atrăgând atenția asupra reviziei determinărilor lui DADAY și a faptului contestării noilor forme create de cercetătorul ardelean. (Vezi și capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

LINȚIA, Dionisie, nefiind specialist în domeniu, nu a publicat date referitoare la lilieci, dar a efectuat colectări, despre care a lăsat și o însemnare în notițele sale ornitologice (publicată de KISS A. în 2004): În perioada 14-

18 august 1907 a vizitat Peștera Liliiecilor de la Plavișevița din Cazanele Dunării, unde a tras cu pușca în colonia de lilieci, formată după părerea lui din *Rhinolophus ferrumequinum* și *Plecotus austriacus* (ultima specie foarte probabil a fost confundată cu o specie de *Myotis*). Măcelul i-a provocat mari remușcări care în fine i-a schimbat și mentalitatea cârmuindu-l spre o gândire ecologică (KISS A., 2004, p. 90.).

BARRETT-HAMILTON, G.E.H. (1910, p. 291-292) a creat specia *Eptesicus sodalis*, pe baza unui singur exemplar mascul colectat de DODSON, W. pentru lordul LILFORD la Buștenari, jud. Prahova, la data de 24.04.1899. Impulsul pentru descrierea noii specii a fost dat de MILLER, care din colecțiile United States National Museum din Washington a trimis lui BARRETT-HAMILTON un alt serotin pitic găsit în Elveția. (Detalii legate de statutul speciei în capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

BRAUNER, A. (1910) a publicat, la Chișinău, o lucrare intitulată “Liliecii Basarabiei și Podoliei”, care conținea mai multe date de răspândire din unele așezări care au aparținut României între cele două războaie (CĂLINESCU, 1931, p. 19).

MILLER, Gerrit S. (1912), un cercetător american, care a venit în Europa pentru a studia fauna europeană de mamifere, a prelucrat materialele unor colecții de mamifere renumite, din Europa și America (British Museum de la Londra, colecția privată a lui MOTTAZ, Charles din Geneva, United States National Museum de la Washington). Exemplarele provenite din Transilvania (*Rhinolophus hipposideros* de la Hațeg – HD, colectat de DANFORD, C.G.; *Pipistrellus pipistrellus* și *Eptesicus serotinus* relatate de DOBSON, 1878), din Muntenia (*Eptesicus serotinus*, *E. sodalis* - holotipul speciei, *Nyctalus noctula*, *N. leisleri* și *Myotis myotis* de la Buștenari și Găgeni - PH, colectate de DODSON, W. pentru lordul LILFORD) și din Banat (*Rhinolophus euryale*, *Rh. ferrumequinum*, *Myotis emarginatus* și *M. myotis* de la Băile Herculane și Orșova, colectate de COX, F.J. pentru ROTSCHILD, N.C.) se regăsesc la British Museum. Exemplare de *Rhinolophus méhelyi* provenite din București și Dobrogea au fost studiate la USNM-Washington și în colecția lui MOTTAZ.

În 1918 a apărut prestigiosul catalog “Fauna Regatului Ungariei” al lui PASZLAVSZKY, József, în care sunt redată aproape toate localizările de lilieci cunoscute din literatură până la momentul respectiv. Totuși, la adaptarea unor date s-au produs greșeli. O eroare mult citată este semnalarea speciei

Vespertilio murinus din Sighetul Marmației (jud. Maramureș). Din cercetările mele, reiese că această dată a fost preluată eronat de la JEITTELES (1862, p. 252), el folosind denumirea cea veche de *Vespertilio murinus* la specia *Myotis myotis*, conform vechii nomenclaturi. MÉHELY în monografia sa (1900, p. 196) a citat deja corect această notă faunistică la capitolul răspândirii speciei *Myotis myotis*. Deoarece localizarea respectivă a fost preluată și de TOPÁL (1954, p. 476), în forma creată de PASZLAVSZKY, am considerat necesară o verificare amănunțită a veridicității acesteia. În acest sens am studiat lucrările faunistice indicate în bibliografia catalogului și pe cele apărute după 1918. TOPÁL (1954, p. 471) prelucrând colecția chiropterologică a Muzeului Național Maghiar din Budapesta, a constatat că PASZLAVSZKY nu a adăugat, la datele preluate de la MÉHELY, note inedite referitoare la îmbogățirea materialului muzeului din 1900 până în 1918, ci a folosit doar datele apărute în publicațiile din perioada respectivă. Astfel comparând datele lui MÉHELY, referitoare la materialul colecției până în 1900 cu listele de localizări ale lui TOPÁL, am putut constata că nici în colecția MTM nu se află exemplare provenite de la Sighetul Marmației, care s-ar putea afla la baza acestei note faunistice.

Date de distribuție inedite: *Miniopterus schreibersii*: Gherla (CJ).

Greșeli de localizare (p. 33): localizarea P. Ungurul Mare de la Bâlnaca (BH) unde PETÉNYI (1880) a colectat specia *Rhinolophus ferrumequinum*, în lista lui PASZLAVSZKY a fost rătăcită printre datele de răspândire a speciei *Rhinolophus hipposideros*; *Rhinolophus hipposideros* din Peștera Igrîța (BH) este reproducerea greșită a datei lui FRIVALDSZKY din "Insurgența Peșterii de la Aștileu" (care se referă de fapt la P. lui Potriva).

În 1911, KORMOS, Tivadar (Theodore) (1912) a efectuat cercetări în Peștera "Böckh János" din pădurea de la Păuleasca (jud. Caraș-Severin), găsind printre altele și un bogat depozit de oase de lilieci recente. Materialul colectat a fost determinat de MÉHELY, lista speciilor semnalând pe *Myotis myotis*, *M. dasycneme* și *M. bechsteinii*.

Descoperirea punctelor fosilifere de la Betfia (Püspökfürdői Somlyóhegy) în județul Bihor a atras atenția mai multor cercetători ai epocii. Ca urmare, începând cu anul 1904, de aici s-a colectat un vast material de micromamifere, printre care și lilieci. Eșantioanele, din anii 1910, 1912 și 1913 colectate de KORMOS (1914) și ÉHIK, au furnizat speciile *Rhinolophus* (aff.) *ferrumequinum*, *Myotis bechsteinii* și *Miniopterus schreibersii*, precum și o formă nouă (*Eptesicus* n. sp.), descrisă mai târziu alături de celelalte forme nou descoperite.

În 1915, cum reiese pe baza registrului de inventar al MTM, KORMOS a efectuat cercetări în peșterile din Munții Pădurea Craiului (jud. Bihor), atestând pentru prima dată în Transilvania speciile *Myotis emarginatus*, din Peștera Vadu Crișului și *Rhinolophus euryale* din Peștera Igrîța. Pe baza acestor cercetări, în 1930, a publicat două lucrări ce prezentau fauna pliocenului superior / pleistocenul inferior de la Betfia, descriind printre altele și două specii noi de chiroptere, din stratul cromerian mijlociu: *Eptesicus praeglacialis* și *Plecotus crassidens*.

Mai târziu KORMOS a aprofundat și mai mult paleontologia micromamiferelor, publicând, în 1934 descrierea unor noi specii de lilieci din stratul cromerian inferior și mijlociu (villafranchian) al pliocenului superior de la Villány (Ungaria). Totodată a indicat la răspândirea speciilor și unele localități transilvănene. Astfel, știm că formele *Myotis baranensis*, *Myotis steiningeri* și *Myotis schaubi* au fost identificate și din depunerile de la Betfia, iar *Myotis wüsti* a fost găsit la Dealul Sprenghiului din Brașov, alături de *Myotis myotis* și *Plecotus auritus*, aceste date fiind menționate și în lucrarea apărută în 1933 despre fauna pleistocenului mediu al acestui sit (DECU et al., 2003, p. 5), dar și în lucrarea de sinteză din 1937 (unde apare și *Myotis nattereri* în fauna respectivă).

KRETZOI, Miklós (1941), un alt paleontolog renumit, a continuat cercetările începute de KORMOS și a publicat o listă integrală a speciilor descoperite până atunci, din pleistocenul inferior de la Betfia, datele referitoare la lilieci fiind preluate din lucrările lui KORMOS.

KADIĆ, Ottokár în 1916 (p. 111) a publicat rezultatele paleontologice ale săpăturilor arheologice efectuate la Peștera Zoltán (Peștera din Plaiul Băniței), din apropierea Băilor Herculane (jud. Caraș-Severin), materialul colectat fiind determinat de către KORMOS. Lista faunistică conține și două specii de lilieci: *Myotis bechsteinii* și *Myotis myotis*.

ÉHIK, Gyula (Julius) a fost al patrulea în șirul curatorilor colecțiilor de mamifere din Muzeul Național Maghiar după PETÉNYI, MÉHELY și PASZLAVSZKY, care au contribuit la cercetarea chiropterelor. Revizuiind materialul de lilieci (1924, p. 161-162), a găsit mai multe exemplare de *Myotis blythii* (*oxygnathus*), pe care MÉHELY nu le-a luat în seamă considerând această formă numai o varietate a speciei *Myotis myotis*. Unele dintre speciile respective proveneau de la Deva, fapt confirmat pe baza registrului MTM (leg. MALLÁSZ, J., 1899.06.03). ÉHIK a condus mai multe expediții în Transilvania, unde în 1912 a colectat *Myotis daubentonii* de la Augustin (jud. Brașov), iar în 1943 *M. blythii* de la Băile Tușnad (jud. Harghita).

RACOVITĂ, Emil-Gheorghe, ajutat de un colectiv de lucru internațional, a realizat între anii 1904-1922 din propriile puteri, apoi după 1922 în cadrul Institutului de Speologie din Cluj valoroasa colecție „Biospeologica”, a căror materiale au fost studiate și determinate de experții epocii. Din păcate datele referitoare la lilieci nu au fost publicate până în prezent, majoritatea informațiilor pierind odată cu dispariția sau descompunerea exemplarelor din colecție. Totuși câteva piese au rezistat la Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, departamentul din Cluj (ISERC), iar o altă parte a colecției s-ar putea să se regăsească la Institutul din București. Prelucrarea materialului, a datelor și a documentelor păstrate în Arhiva Institutului și în Arhiva familiei RACOVITĂ a fost realizată în primăvara anului 2004 de către BORDA, Daniela, RACOVITĂ, Gheorghe & BARTI, Levente (in press).

Pe baza referirilor găsite în bibliografie și în arhivele ISERC am constatat că această colecție importantă conținea inițial cca. 300 de specimene, din cel puțin 12 specii europene: *Rh. ferrumequinum*, *Rh. hipposideros*, *Rh. euryale*, *Rh. méhelyi*, *Myotis myotis*, *M. blythii*, *M. mystacinus*, *M. emarginatus*, *M. daubentonii*, *M. capaccinii*, *Plecotus austriacus*, *Miniopterus schreibersii*, precum și 6 specii exotice: *Rousettus leachi*, *Taphosous mildegardea*, *Miniopterus minor*, *Hipposideros caffer caffer*, *Trianops persicus*, *Coleura afra*. O bună parte din acest material a fost donată cu ocazia determinărilor Muzeului de Istorie Naturală de la Londra (British Museum).

Pentru primele 157 de specimene, colectate între anii 1910-1913 în campaniile “Biospeologica” seria a III-a și a IV-a (no. 354 - 615), s-a păstrat o listă cu determinări alături de numerele de inventar, întocmită de ANDERSEN, Knud, taxonom la British Museum, precum și însemnări legate de expedierea la Londra (1914.03.21.) și reîntoarcerea specimenelor cerute, respectiv câte un exemplar din cele 10 specii europene conținute de materialul determinat (1914.06.14).

Pe baza listelor de peșteri vizitate am completat datele de colectare ale fiecărui exemplar. Știm astfel că acest material provine din peșteri din Franța, Spania, Algeria, Africa Orientală Germană și Engleză.

Conform însemnărilor, un alt material compus din 49 de exemplare, colectate între anii 1913-1917 și 1918, (“Biospeologica” seria a V-a și a VII-a, no. 727-784, respectiv 989) a fost trimis la Londra specialistului HINTON, Martin A.C. la data de 1920.04.17. Însă despre determinarea și soarta acestor specimene nu se mai știe nimic, nemaifiind găsite alte documente referitoare

la acestea. Totuși câteva date au fost incluse într-o lucrare parazitologică (FALCOZ, 1923), în care sunt amintite exemplarele care au fost gazde ale nycteribidelor. Pe baza listelor de peșteri vizitate știm că acești lilieci proveneau din Franța, Spania, Slovenia (Craina) și Madagascar.

În a VII-a serie din “Enumération de Grottes visitées” (1918, 1927), JEANNEL, René și RACOVITĂ, Emil au descris 284 de peșteri, din Europa și Africa, dintre care 116 se află în România. La 30 de peșteri autohtone sunt menționate și date referitoare la prezența liliecilor sau a urmelor lăsate de ei (cadavre, guano). Material chiropterologic, în total 49 de exemplare, s-a colectat din următoarele peșteri: P. Meziad (BH), 1922.06.12.; P. Igrîța (BH), 1922.05.04.; P. de la Măgura Sighiștelului (BH), 1921.08.28.; P. Hoancele Căldărilor (Scărișoara, BH), 1921.10.04.; P. Ferice (Băița, BH), 1922.06.16.; P. de la Cheile Ampoiței (AB), 1924.08.01. Din străinătate material biospeologic a fost colectat din Serbia.

În seria a opta din “Enumération de Grottes visitées”, publicată de CHAPPUIS, Pierre-Alfred și JEANNEL, René în 1951, se regăsesc datele de după 1927, până anul 1949. Aici sunt prezentate 177 de peșteri, dintre care 74 se află în România, iar celelalte în Franța, Italia, Spania, Algeria, Elveția și în fosta Yugoslavia. Material biospeologic, incluzând lilieci a fost colectat din următoarele peșteri: P. de la Mănăstirea Tismana (GJ), 1928.06.06.; P. de la Gura Plaiului Topești (GJ), 1930.05.21.; P. Muierilor (GJ), 1930.05.22.; Ghețarul de la Scărișoara (AB), 1947.12.31./1948.01.05; o peșteră din fosta Yugoslavia și patru peșteri din Franța.

O parte a colecției de lilieci “Biospeologica” se regăsea, până în anii '60, în șapte recipiente păstrate la ISERC.

Din acest material, o parte este posibil să fi ajuns la Institutul de Speologie din București, la DUMITRESCU, Margareta, după cum reiese dintr-o însemnare referitoare la conținutul recipientului no. 2. (DUMITRESCU determină unele exemplare colectate din Yugoslavia). Astăzi mai există la ISERC recipientele no. 4, 5 și 7 cu următoarele specimene: *Rhinolophus ferrumequinum*: P. de la Gura Plaiului Topești (GJ) 1930.05.21., 2 masculi leg. CHAPPUIS & WINKLER, in ISERC no. 1373/a,b; P. Muierilor (GJ) 1930.05.25., 1 mascul leg. CHAPPUIS & WINKLER, in ISERC no. 1380; P. de la Valea Topliței, lg. Dobrești, Ceica (BH) 1924.04.16., 2 masculi, 1 femelă leg. PUȘCARIU V., in ISERC no. 1175/a,b,c; fără date de colectare (recip. no. 5.), 5 ex.; *Rhinolophus euryale*: P. din Cheile Ampoiței (AB) 1924.08.01., 1 mascul, leg. CHAPPUIS & JEANNEL, in ISERC no. 1212; *Myotis myotis*: P. de la Mănăstirea Tismana (GJ) 1930.05.20., 3 femele leg. CHAPPUIS &

WINKLER, in ISERC no. 1371/a,b,c; *Myotis blythii*: P. din Cheile Ampoitei (AB) 1924.08.01., 1 femelă leg. CHAPPUIS & JEANNEL, in ISERC no. 1212; *Plecotus austriacus*: Cluj 1922.09.22., 1 femelă leg.?, in ISERC; *Miniopterus schreibersii*: P. din Cheile Ampoitei (AB) 1924.08.01., 3 femele leg. CHAPPUIS & JEANNEL, in ISERC no. 1212/a,b,c;

Detaliile despre celelalte exemplare pierdute și materialele autohtone și din străinătate donate la British Museum), precum și multe informații păstrate referitoare la prezența liliecilor din peșterile studiate sunt tratate pe larg în lucrarea consacrată acestei tematici (BORDA, RACOVIȚĂ & BARTI, in press).

Lucrarea lui CĂLINESCU, Raul (1931) reprezintă prima încercare în limba română de a prezenta fauna de mamifere a României, incluzând și rezultatele cercetărilor din Transilvania, Banat, Basarabia, Dobrogea. Majoritatea datelor referitoare la chiroptere sunt preluate de la cercetătorii ardeleni HERMAN, CSATÓ, BIELZ, DADAY, KERTÉSZ, MÉHELY, PASZLAVSZKY, precum și de la cercetătorii străini mai noi care s-au ocupat și de fauna vechiului regat, ca BARRETT-HAMILTON, MATSCHIE și MILLER. Interesant este faptul că, deși ținea legătura cu RACOVIȚĂ, de la care a primit și sfaturi pentru efectuarea cartării biogeografice a mamiferelor, nu a introdus în lucrarea sa nici o dată referitoare la colecția Institutului de Speologie. CĂLINESCU s-a ocupat pe scurt și de împrejurările descrierii speciei *Rhinolophus méhelyi*, preluând versiunea lui TROUESSART (1910) (detalii la capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

Din partea generală a lucrării sale, cunoaștem soarta colecției lui DOMBROWSKI. O parte a acesteia a fost trimisă spre consultare lui MATSCHIE, regăsindu-se în muzeul de la Berlin în anii '20 - '30, când a fost prelucrată de CĂLINESCU. O altă parte a ajuns în Muzeul de Istorie Naturală din București, iar restul s-a pierdut în primul război mondial.

Lucrarea sa conține următoarele date de distribuție inedite, neidentificate încă la alți autori: *Rhinolophus ferrumequinum*: Tismana (GJ); *Rhinolophus hipposideros*: Gheorgheni (HR), Bârza (OT); *Myotis myotis*: Sinaia (PH); *Vespertilio murinus*: Tazlău (NT), București (IF), Câineni (AG); *Nyctalus noctula*: Prundu, Comana (GR), Cernica (IF); Bârza (OT); *Nyctalus leisleri*: Bârza (OT); „jud. Someș”; *Pipistrellus pipistrellus*: Dorohoi (SV); *Pipistrellus nathusii*: Oltina (CT); *Plecotus auritus*: Orșova (CS); *Miniopterus schreibersii*: Toplița Ciucului (HR), Tismana, peștera și mănăstirea (GJ).

La răspândirea speciilor *Myotis emarginatus* și *Myotis daubentonii*, din lista localizărilor se elimină Alba Iulia, care a fost adăugată de CĂLINESCU cert din greșeală, căci la nici una dintre sursele citate (BIELZ, 1888; CSATÓ, 1896) nu apar aceste date.

BORZSÁK, Sándor (1933, p. 24) într-o lucrare despre oscioarele auditive ale liliacului a analizat 6 exemplare de *Plecotus auritus* colectate la Aiud (AB).

BĂCESCU, Mihai (1938) a publicat o scurtă notă despre hrănirea artificială a șerpilor cu lilieci hibernanți (*Plecotus auritus*), care erau procurați din subsolurile universității din Iași, în iarna anilor 1936-37. Autorul a tras concluzia că șarpele lui Esculap (*Elaphe longissima*) și speciile înrudite nu se abțin, nici în libertate, de la capturarea liliecilor.

Nota bibliografică referitoare la lucrarea lui PORA (1941), pe care nu am găsit-o, am preluat-o din "Istoria cercetărilor mammologice și ornitologice" a lui SCHNAPP et al. (1963).

În 1954 TOPÁL, György a publicat "Răspândirea chiropterelor în Bazinul Carpatic", lucrare care are menirea de a completa datele strânse în catalogul lui PASZLAVSZKY (1918), cu materialul mai nou al colecției Muzeului Național Maghiar, cu datele din publicații și cu observațiile personale ale lui TOPÁL. Din păcate, la datele de răspândire nu sunt menționate autorii de dinaintea lui PASZLAVSZKY, fiind identificabile în acest sens doar datele de după 1918. O altă deficiență a prezentării datelor constă în faptul că nu se precizează, care dintre datele mai vechi sau noi sunt susținute de exemplarele colecției (excepții fiind doar acele semnalări, care nu au fost publicate până în 1954, deci la care, ca sursă apare doar codul Muzeului).

Notele faunistice inedite din această lucrare sunt următoarele: *Rhinolophus ferrumequinum*: „Románbánya” (HD); *Rhinolophus hipposideros*: „Románbánya” (HD), Peștera Vadu Crișului (BH); *Rhinolophus euryale*: Peștera Igrîța (BH); *Myotis myotis*: Peștera Măgura (BH), Zăul de Câmpie (MS); *Myotis blythii*: Borșa (MM), Băile Tușnad (HR); *Myotis daubentonii*: Zăul de Câmpie (MS), Ineu (AR); *Eptesicus serotinus*: Deva (HD), Șieu (BN); *Miniopterus schreibersii*: Peștera de la Ardeu (HD), Peștera de la Glod (HD). Pentru fiecare localitate indicată există exemplare în colecția Muzeului de Științe Naturale (MTM) din Budapesta.

Am găsit și unele greșeli de localizare, nomenclatorice și de tipar, ca de exemplu: locul de proveniență al specimenului *Nyctalus leisleri* din Sucutard (Vasasszentgotthárd), jud. Cluj, semnalat încă de MÉHELY (1900, p. 257)

din colecția muzeului, este mutat de TOPÁL (p. 477-478) în vestul Ungariei; specimenul *Nyctalus noctula* din Toplița Mureșului (p. 477, 481) a fost semnalat de fapt din Topleț, jud. Caraș-Severin, dată preluată eronat din catalogul lui PASZLAWSZKY (1918, p. 35); specimenul de *Myotis mystacinus* semnalat în Peștera Vadu Crișului, jud. Bihor (p. 473), nu apare în registrul de inventar al muzeului. Există în schimb un exemplar de *M. emarginatus* colectat în 1915 de KORMOS în aceeași expediție cu specimenul *Rhinolophus euryale* colectat din Peștera Igrîța, despre care TOPÁL nu s-a amintit în lucrarea sa.

În timp, unele determinări de specii s-au schimbat în urma reviziilor colecției. Așa este și cazul specimenului *Myotis mystacinus*, colectat de la Șieu, jud. Bistrița-Năsăud (p. 473), în 1943, care s-a dovedit a fi *M. brandtii*, după cum reiese din registrul de inventar a MTM.

În 1959, TOPÁL a publicat o lucrare despre contestatul exemplar de *Eptesicus nilssonii*, o femelă tânără cu dentiția uzată, capturat de către MÉHELY într-o crevasă stâncoasă, din pădurea de la Baziaș (Banat), la data de 15 iunie 1899 (MÉHELY, 1900, p. 227). PASZLAWSZKY (1918, p. 34) în opera sa a menționat deja, la citarea acestei date, incertitudinea legată de determinare. Această mențiune a fost probabil făcută la recomandarea lui MÉHELY, deoarece el nu era specialist în domeniu. Poziția taxonomică a specimenului respectiv, care se află în colecția Muzeului de Științe Naturale din Budapesta (no. 2420/6), a fost în final clarificată de TOPÁL. El a constatat că liliacul respectiv aparține de fapt speciei *Hypsugo savii* Bonaparte, o formă necunoscută până atunci din Bazinul Carpatic.

Cea mai cuprinzătoare lucrare de faunistică chiropterologică, din perioada postbelică, cuprinzând 490 de date referitoare la răspândirea liliecilor (cu 300 de localizări originale, o bună parte dintre ele controlate consecutiv de mai multe ori în anii '50-'60) aparține cercetătorilor DUMITRESCU, Margareta, TANASACHI, Jana și ORGHIDAN, Traian (1962-1963/b). Din păcate datele antebelice preluate în majoritatea cazurilor de la CĂLINESCU (1931), PASZLAWSZKY (1918), MÉHELY (1900) și BIELZ (1888) sunt adesea incomplete și inexacte, iar într-o mai mică măsură eronate. La acele semnalări lipsesc detaliile, chiar și atunci când în bibliografia consultată se găseau indicii referitoare la data colectării și persoana legitorului. O altă categorie de erori ar fi cele ortografice sau de tipar, apărute la redactarea numelor cercetătorilor sau a operelor consultate și care, din păcate, au fost adoptate de aproape toate lucrările chiropterologice contemporane. Deoarece

această sinteză se consideră o lucrare de bază a literaturii speologice, fiind cunoscută de cercetători din mai multe domenii, am considerat necesară eliminarea sau corectarea greșelilor pentru a evita preluarea și circulația unor date de răspândire nevalabile ori inexacte și de către alți autori. Confuziile cele mai frecvente s-au creat din cauza nerespectării priorității autorului la preluarea datelor de răspândire. Din acest motiv, unele semnalări citate de exemplu din lucrarea lui PASZLAVSZKY ar putea să provină și de la PETÉNYI, HERMAN sau DADAY, fiind colectate mai devreme cu o jumătate de secol. Și numărul acestor erori este foarte mare, din cele 190 de note bibliografice antebelice incluse în lucrare am numărat 118 astfel de exemple. Alte date citate din lucrarea lui MÉHELY (1900) nu se regăsesc în opera respectivă, în schimb se pot identifica la TOPÁL (1954), datându-se mai târziu cu cel puțin o jumătate de secol. Acestea sunt: *Myotis myotis* de la Zăul de Câmpie; *Myotis blythii* din Tușnad și Borșa (MÉHELY în 1900 nici nu recunoștea statutul acestei specii, ci o considera doar o varietate a speciei *Myotis myotis*); *Myotis mystacinus* și *Eptesicus serotinus* din Șieu (BN).

Alte confuzii se leagă de menținerea în evidență a unor date de răspândire, de mult contestate și eliminate, cum este cazul determinărilor greșite ale lui DADAY, reproduse și de BIELZ, dar eliminate de MÉHELY (vezi lista speciilor respective la DADAY).

Reorganizarea unităților administrative după primul război mondial și schimbările sau traduceri toponimelor în urma anexării Transilvaniei și Banatului la România a tras după sine greutățile de localizare a vechilor date de răspândire. Astfel nu este de mirare dacă unele date bibliografice sunt localizate incorect. Greșeala cea mai gravă de acest tip a fost semnalarea speciei *Eptesicus nilssonii* din Oravița bănățeană. Deși în literatura consultată (PASZLAVSZKY, 1918, p. 34) era indicată și regiunea în care se situează "Oravița" respectivă (comitatul Árva, azi Dolný Kubin, aflându-se în prezent pe teritoriul Slovaciei), cercetătorii români au preluat eronat data, amplasându-o în spațiu românesc (p. 547-548). Cele două exemplare din Oravitz au fost colectate de KOCYAN, Antal, pădurar-șef din comitatul Árva, în 1883 la poalele vestice ale Munților Tatra Înaltă, în apropierea localității Vitanova (BARTI, 2002/a, p. 133-134). Totodată se elimină și semnalările din Oravița pentru speciile *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis mystacinus*, *Vespertilio murinus*, *Eptesicus serotinus*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Nyctalus noctula* și *Nyctalus leisleri*. Din același motiv se elimină și *Myotis nattereri* de la Bistrița (p. 540), căci la PASZLAVSZKY, autorul citat (1918, p. 33-34) era vorba despre așezarea Besztercebánya (Banská-Bystřica) din Slovacia de azi.

Alte date ce necesită corecție sau eliminare sunt următoarele: *Rhinolophus hipposideros* din Peștera Igrîța (BH) (p. 519) se înlocuiește cu P. lui Potriva (greșeala în localizare aparține lui PASZLAVSZKY, 1918, p. 33); localizarea Banloc (Banat) (p. 517) care se referă de fapt la P. Ungurul Mare din Bâlnaca (BH), se trece la specia *Rhinolophus ferrumequinum* (greșeala de rătăcire a datei aparține lui PASZLAVSZKY, 1918, p. 33); *Rhinolophus euryale* de la Băile Herculane (p. 523) se elimină, deoarece PASZLAVSZKY (1918, p. 33) a menționat această localitate numai ca reper pentru P. Ungurului de la Pecenișca; localizarea Plavișevița se referă la Peștera Liliiecilor sau P. Gura Ponicovei; *Myotis myotis* de la Buziaș (p. 531) provine de la Buzaș (SJ) (data originală de la DADAY, 1885/b, p. 271); Radna (AR) se corectează la Rodna (MM) (data originală de la BIELZ, 1888, p. 9); *Myotis bechsteinii* de la Cluj (p. 535) se elimină, deoarece BIELZ (autorul de la care s-a citat referința) preia de la DADAY această notă, contestată ulterior de MÉHELY (amănunte la DADAY); *Myotis emarginatus* de la Gherla, Cluj și Alba Iulia (p. 539) se elimină din aceeași cauză, căci exemplarele cu primele două localizări s-au dovedit a fi *Myotis daubentonii*, iar ultima este citată din greșeală (de către CĂLINESCU, 1931) din lucrarea lui CSATÓ (1896), în care nu este indicată localitatea respectivă, ci doar natura adăpostului folosit, ceea ce ridică și alte dubii (detalii la aliniatul consacrat lui CSATÓ); la *Myotis capaccinii* localizarea Plavișevița (p. 537) se referă la Peștera Liliiecilor sau P. Gura Ponicovei, PASZLAVSZKY (1918, p. 34) a citat-o incomplet de la MÉHELY (1900); *Myotis mystacinus* de la Bârzava (AR) (p. 541) se elimină deoarece nu apare la CĂLINESCU (autorul citat), iar exemplarul semnalat de la Șieu de TOPÁL (1954, p. 473) s-a dovedit a fi *M. brandtii*; *Eptesicus serotinus* din Constanța (p. 546) se elimină, deoarece CĂLINESCU (1931, p. 26) menționează această localitate doar ca reper pentru Cernavodă; *Eptesicus nilssonii* de la Baziaș (p. 548) se elimină, deoarece exemplarul respectiv aparține unei alte specii (amănunte la TOPÁL, 1959); *Pipistrellus pipistrellus* din (Tg.) Lăpuș (MM) (p. 550) este o confuzie, întrucât se cunosc exemplare numai de la Lăpușul Românesc (PASZLAVSZKY a citat corect de la MÉHELY, 1900, data originală de la DADAY, 1885/b, p. 271); *Pipistrellus nathusii* de la Bistrița, Brașov, Cluj și Zalău (p. 551-552) se elimină deoarece determinarea exemplarelor respective au fost contestate (detalii la DADAY); *Miniopterus schreibersii* din P. Igrîța (BH) (p. 557) se corectează cu “P. nr. 2 de la Aștileu”; localizarea Plavișevița cu P. Gura Ponicovei, dată citată de la PASZLAVSZKY (1918, p. 35), care la rândul lui a citat-o de la

MÉHELY (1900); *Nyctalus noctula* din Toplița Ciucului (p. 561) se corectează la Topleț (CS) (PASZLAVSZKY, 1918, p. 35); Toplița (Jibău, reg. Cluj) de eliminat, fiindcă nu apare la CĂLINESCU, autorul citat; *Nyctalus leisleri* din Gherla (p. 562) se elimină, căci la autorul citat (CĂLINESCU, 1931, p. 28) apare doar mențiunea de “jud. Someș”; *Plecotus auritus* din Mânășturul Românesc (Huedin) (p. 566) de înlocuit cu Mânăștur (orașul Cluj), autorul datei fiind DADAY (1885/b, p. 274); localitatea Hodoș din Crișana de înlocuit cu lacul „Hódos” din Câmpia Transilvaniei, autorul datei este HERMAN (1869, p. 15).

Greșelile de tipar mai importante, regăsite în numele cercetătorilor mai vechi sau în numele persoanelor după care s-au botezat peșteri mai importante din punct de vedere chiropterologic, sunt: Bieltz corect BIELZ; Pazslawsky, Paszlawzky, Paszlawszky corect PASZLAVSZKY; Topal corect TOPÁL; Peștera Orban Balasz corect P. ORBÁN Balázs; P. lui Ianoș corect P. lui BÖCKH János. Pentru titlurile lucrărilor în forma originală a se vedea bibliografia de față.

ANSELL, W.F.H. & TOPÁL, Gy. (1976) s-au ocupat, în scurta lor comunicare, de confuziile legate de identificarea localității de origine a holotipului *Miniopterus schreibersii* Kuhl, respectiv Peștera Gaura cu Muscă (vezi detaliile la capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

VALENCIUC, Nicolai (1992-1993; 1994; 2002) a reprezentat în sistem UTM 10x10 toate datele faunistice cunoscute de el împreună cu datele bibliografice antebelice, care au fost preluate cu toate erorile de localizare din lucrarea lui DUMITRESCU et al. (1963/b). Un caz similar îl reprezintă și lucrarea lui GHEORGHIU, Victor și a colaboratorilor săi (2001), care prezintă tot în sistem UTM răspândirea chiropterelor din Carpații românești.

În Istoria descrierii speciilor de chiroptere europene TUPINIER, Yves (2001) a prezentat date de neprețuit, oferind biografia autorilor speciilor și a persoanelor cărora s-au dedicat specii. S-a ocupat mai pe larg cu *Rhinolophus méhelyi* și *Miniopterus schreibersii*, iar pe celelalte specii și varietăți autohtone contestate le-a amintit în listele de sinonimi cu precizarea sursei bibliografice. Partea descrierii speciei *Rhinolophus méhelyi* (p. 63) este din păcate incompletă, deoarece TUPINIER a consultat doar datele oferite de MATSCHIE (1901) și MILLER (1912) în legătură cu împrejurări. Astfel el s-a așezat pe o poziție anacronică necunoscând confuziile ce s-au aflat la baza descrierii acestei specii și a continuat să considere asemănătoare

exemplarele lui MATSCHIE cu cele prezentate de MÉHELY (1900) (detalii în capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”).

În cazul speciei *Miniopterus schreibersii* (p. 52) de remarcat este faptul, că TUPINIER îl consideră pe NATTERER autorul speciei, deși Comisia Nomenclatorică Internațională a decis încă în 1998 în favoarea lui KUHLE (BOGDANOWICZ & KOCH, 1998; LINA, 1998).

Vastul ghid de chiroptere (DECU et al., 2003) conține și un capitol consacrat istoricului cercetărilor din România (p.3-7.), în care DECU, Vasile și GHEORGHIU, Victor parcurg pe scurt etapele chiropterologiei românești, amintind de lucrările lui DADAY, BIELZ, MÉHELY, MOISISOVICS, MATSCHIE, BARRETT-HAMILTON, MILLER, PASZLAWSZKY, CĂLINESCU și WOLF. Este de menționat însă, că o bună parte a acelor puține merite faunistice, care au fost atribuite cercetătorilor prezentați în acest capitol, ori aparțin altora, ori s-au contestat deja. Greșelile sunt următoarele, în ordinea apariției lor:

Datele citate în lucrarea lui WOLF, B. (1938) nu sunt „primele citări” despre chiropterele din peșterile României, dat fiind faptul că și BIELZ (1886, 1888) și MÉHELY (1900) de la care au fost preluate acele date au citat și ei, în multe cazuri, de la predecesori.

Datele despre *Pipistrellus kuhlii*, *Pipistrellus nathusii*, *Myotis bechsteinii*, *Myotis emarginatus* publicate de DADAY (1885/a,b, 1887) și apoi preluate și în lucrările lui BIELZ (1886, 1888) au fost contestate cu mult timp în urmă (detalii la DADAY).

Semnalarea speciei *Myotis dasycneme* a lui MOISISOVICS (1897) nu are baze solide, întrucât în lucrarea zoogeografică respectivă este indicat ca loc de răspândire tot Banatul. Tot aici, autorul respectiv a mai identificat și alte specii cum ar fi *Vespertilio kuhlii* sau *Rhinolophus clivosus*, datele sale fiind preluate din literatura de specialitate germană mai veche (MÉHELY, 1900).

Specimenul de *Eptesicus nilssonii* colectat de MÉHELY la Baziaș s-a dovedit a fi *Hypsugo savii* (detalii la aliniatul dedicat lui TOPÁL, 1959).

MATSCHIE nu a descris specia *Rhinolophus méhelyi* pe baza colecției lui MILLER, G.S., ci pe baza exemplarelor primite de la DOMBROWSKI, R. (MATSCHIE, 1901, p. 221; ANDERSEN & MATSCHIE, 1904, p. 80). De menționat că MILLER nu a efectuat colectări faunistice în România, prelucrând doar materialul de origine românească, care se regăsea în colecțiile

din British Museum, United States National Museum, precum și în colecția privată a lui MOTTAZ, C. (MILLER, 1912).

Descoperirea mării colonii de *Rhinolophus méhelyi* din Peștera de la Gura Dobrogei nu aparține lui MÉHELY, acest merit revenind cercetătoarei DUMITRESCU, Margareta și colectivului cu care a lucrat (DUMITRESCU et al., 1963, p. 521-523). În vasta operă lăsată de MÉHELY nu există nici o referire la faptul că el ar fi ajuns vreodată în Dobrogea.

Un nou exemplu de pierderea rădăcinilor se regăsește în lucrarea lui MURARIU, Dumitru (2004) în care, conform rezumatelor franceze și engleze, dânsul descoperă printre altele și specia *Miniopterus schreibersii* în Peștera Gaura cu Muscă: „*Myotis bechsteinii*, *Eptesicus serotinus* et *Miniopterus schreibersii* sont trois espèces signalées pour la première fois dans la Grotte „Gaura cu Muscă.” În continuare (p. 272) se modifică afirmația în sensul că autorul recunoaște o singură semnalare a speciei din peștera respectivă, și anume cea a lui PASZLAVSZKY (1918), dar totuși îl mai menționează și pe MILLER (1912): „The third species (*Miniopterus schreibersii*) was mentioned once, by PASZLAVSZKY (1918), noting Coronini as type locality (see MILLER, 1912 for bibliography also).”

Pentru a completa golurile am următorii autori de adăugat, care au furnizat date inedite referitoare la prezența speciei în Gaura cu Muscă: KUHL (1817, 1818/19), MÉHELY (1900), iar dintre cei contemporani RUEDAS et al. (2002) și NAGY et al. (2003). Istoria descrierii speciei prezentată de KUHL și a locului tipic pentru aceasta a fost citată de o mulțime de cercetători în afară de cei amintiți. PETÉNYI (1844, 1854) a fost unul dintre primii popularizatori autohtoni a descoperirii, o parte dintre autorii inter- și postbelici care au abordat tematica localizării holotipului *Miniopterus schreibersii* sunt prezentate în capitolul „Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României și problematica legată de holotipuri”.

În colecția de mamifere a Muzeului Maghiar de Științe Naturale din Budapesta (Magyar Természettudományi Múzeum, Emlőstár - MTM) se regăsește un bogat material chiropterologic antebelic, colectat de cercetătorii muzeului sau de donatori, din Transilvania, Banat, Oltenia și Dobrogea, care cuprinde 178 exemplare din 23 de specii. Acestea sunt: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rh. hipposideros*, *Rh. euryale*, *Rh. blasii*, *Rh. méhelyi*, *Myotis myotis*, *M. blythii*, *M. mystacinus*, *M. brandtii*, *M. emarginatus*, *M. bechsteinii*, *M. daubentonii*, *M. capaccinii*, *M. dasycneme*, *Eptesicus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *N. leisleri*, *Pipistrellus pipistrellus*, *P. nathusii*,

Hypsugo savii, *Plecotus auritus*, *P. austriacus*, *Miniopterus schreibersii*. Majoritatea datelor de colectare ale acestui material au fost deja amintite la aliniatele dedicate lui MÉHELY și TOPÁL, noutăți fiind doar unele date care sunt reprezentate de exemplarele provenite din Oltenia și Dobrogea.

Cu permisiunea curatorului colecției dr. CSORBA, Gábor, în iulie 2004 am efectuat revizia bazei de date în vederea actualizării localizărilor, la majoritatea exemplarelor din colecție fiind indicate aceste date doar după codul unităților administrative austro-ungare. Cu această ocazie am cercetat și detaliile legate de colectare, informațiile respective fiind incluse, alături de numerele de inventar, în baza de date a acestei lucrări.

Este posibil ca și în alte muzee din Transilvania să existe colecții cu preparate vechi de lilieci, așa cum poate fi cazul Muzeului de Științe Naturale din Sibiu, unde se păstrează probabil și acele exemplare despre care s-a amintit DADAY (1885/b). Registrul de inventar al colecțiilor conține cel puțin 77 de specimene, o bună parte dintre ei purtând denumiri de mult ieșite din uz (com. pers. NICOARĂ, Alexandru). Prelucrarea acestui material încă nu s-a realizat.

Speciile și subspeciile descrise de pe teritoriul României contemporane și problematica legată de holotipuri

***Miniopterus schreibersii* Kuhl (1817, part. 2, p. 185)**

Istoricul descoperirii speciei: SCHREIBERS, Karl, directorul Muzeului Imperial de la Viena, s-a refugiat din fața oastei lui Napoleon la Timișoara, cu colecțiile zoologice ale muzeului. În acea perioadă (1809) a colectat câteva exemplare de lilieci din peșterile Gaura cu Muște și Veterani, care prin intermedierea zoologului austriac NATTERER, Johann au ajuns la naturalistul german KUHL, Heinrich. El a descris specia *Miniopterus schreibersii* pe baza acestui material. Prima ediție a monografiei lui KUHL a apărut în 1817 într-un tiraj foarte limitat, fiind reeditată în două părți, în 1818 și 1919. Această situație a dat naștere la confuzii legate de data descrierii speciei (BOGDANOWICZ & KOCH, 1998; LINA, 1998).

ANSELL, W.F.H. & TOPÁL, György (1976) în scurta lor comunicare se ocupă de confuziile legate de identificarea localității de origine a speciei *Miniopterus schreibersii* Kuhl, respectiv Peștera Gaura cu Muscă de la Coronini = Galambóczi barlang, Kolumbácsi/ Légy-/Golubáczi barlang, Kulmbäzer/Columbatzer Höhle etc., aflată pe malul stâng al Dunării, în România, la vremea aceea Austro-Ungaria. În descrierea speciei, KUHL (1819)

a indicat localizarea “Kolmbäzer Höhle” în sud-estul munților Banatului. Confuziile se datorau faptului că pe malul sârbesc al Dunării (în vremea respectivă pe teritoriul Imperiului Otoman) vizavi de peștera amintită se află cetatea Golubatz (Galambóc), sub care se deschide o altă peșteră, care în literatura din secolul XIX se confunda adesea cu Peștera Gaura cu Muscă. Totuși este foarte probabil că descoperitorul speciei, SCHREIBERS nu se aventura, în 1809, să treacă frontiera Austro-Ungariei cu Imperiul Otoman de dragul unei expediții zoologice, tocmai când Viena era asediată de armatele lui Napoleon, situație care putea favoriza și interesele politice ale turcilor. KOLENATI (1860, p. 126) a fost primul care a mutat localitatea de descriere a speciei în Serbia, iar zoologul britanic ALLEN (1939, p. 104) a prezentat specia ca fiind descrisă din Germania. Nu se cunoaște soarta holotipului.

Vesperus siculus Daday (1885, p. 275-276; 1887, p. 23-25) (= *Vespertilio murinus* Linnaeus), locus typicus: Peștera de la Merești, HR (holotip în MZC no. 1415)

Rhinolophus unihastatus Geoffr. var. *Homorodalmásiensis* Daday (1885/a, p. 63; 1885/b, p. 274) = *ferrum equinum* L. var. *homorodensis* Daday (1887, p. 13-16) (= *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber), l.t.: Peștera de la Merești, HR (holotip în MZC no. 1417)

Rhinolophus bihastatus Geoffr. var. *Kisnyiresiensis* Daday (1885/a, p. 63; 1885/b, p. 274-275) = *hipposideros* Bechst. var. *troglophilus* Daday (1887, p. 8-11) (= *Rhinolophus hipposideros* Bechstein), l.t.: Peștera de la Mesteacăn, MM; (holotip în MZC no. 1419)

Vesperus serotinus Daub. var. *transylvanus* Daday (1885/a, p. 63; 1885, p. 275; 1887, p. 19-22) (= *Eptesicus serotinus* Schreber), l.t.: Suciul de Jos, Teiuș (holotip în MZC no. 1475)

Myotis murina L. var. *spelaea* Bielz (1886, p. 83) (= *Myotis myotis* Borkhausen), l.t.: Peștera de la Merești, HR; (holotipuri în MZC no. 1443, 1471).

DADAY, Jenő (1885/b) în a doua sa lucrare despre fauna de lilieci a Transilvaniei a descris în limba latină specia *Vesperus siculus* și trei subspecii: *Rhinolophus unihastatus* Geoffr. var. *Homorodalmásiensis*, *Rhinolophus bihastatus* Geoffr. var. *Kisnyiresiensis*, *Vesperus serotinus* Daub. var. *transylvanus*, iar o altă varietate o menționează fără a-i da nume. Această ultimă varietate, *Myotis murina* L. var. *spelaea* va fi introdusă în știință de către BIELZ, Albert (1886). În al treilea articol DADAY (1887) a prezentat

mai dezvoltat același material, dar adăugând valori de măsurători și schimbând denumirile greoaie a varietăților *Homorodalmasiensis* la var. *homorodensis* și var. *Kisnyiresiensis* la var. *troglophilus*. Aceste subspecii precum și noua specie au fost contestate definitiv în urma reviziei materialului efectuat de MÉHELY (1900). Astfel, *Rhinolophus unihastatus* var. *Homorodalmasiensis* fiind de fapt *Rhinolophus ferrumequinum* (MÉHELY, 1900, p. 120-122), *Rhinolophus bihastatus* var. *Kisnyiresiensis* fiind sinonimizat cu *Rhinolophus hipposideros* (idem, p. 111-112), *Vesperus serotinus* var. *transylvanus* cu *Eptesicus serotinus* (idem, p. 214), *Myotis murina* var. *spelaea* cu *Myotis myotis* (idem, p. 195-196), iar *Vesperus siculus* cu *Vespertilio murinus* (idem, p. 234-235). Probabil prin intermediul lui MÉHELY, trei exemplare de *Rhinolophus unihastatus* var. *homorodensis* au ajuns și la taxonomul britanic ANDERSEN, K. cu scopul stabilirii statutului varietății, dar verdictul, de altfel publicat și de ANDERSEN (1905, p. 114), a confirmat revizia cercetătorului maghiar (MÉHELY, 1911, p. 54). Holotipurile contestate s-au păstrat în condiții bune în colecția Muzeului Zoologic de la Cluj.

Rhinolophus méhelyi Matschie (1901, p. 225-227)

Specie creată de cercetătorul german MATSCHIE, Paul pe baza materialului colectat de DOMBROWSKI, Robert în jurul Bucureștiului și care a ajuns la Berlin prin intermediul Muzeului de Istorie Naturală din București. MATSCHIE a deosebit noua specie de morfotipul *Rhinolophus euryale* pe baza unor caractere distincte formulate de MÉHELY, Lajos (1900, p. 100-106, 320-321, T I.-II.). Cercetătorul maghiar a relatat în monografia sa unele deosebiri morfologice și biometrice între exemplarele de *Rhinolophus euryale* colectate de BLASIUS, I.H. din Mailand, Milano, Triest, Spalato, Riva lângă lacul Garda și din Dalmația de mijloc și între cele colectate de el în jurul capitalei Budapesta, la Hárshegy și Vörösvár, precum și din Hámor, comitatul Borsod (Ungaria), de la Peștera Coronini, jud. Caraș-Severin și Peștera Gaura Ungurului de la Pecenișca. Prin relatarea acestor diferențe MÉHELY dorea să facă referiri la faptul că BLASIUS probabil a greșit la stabilirea unor proporții metrice la specia *Rhinolophus euryale*, totuși MATSCHIE a crezut că cercetătorul maghiar a descoperit o nouă formă și a presupus că exemplarele sale sunt taxonomic identice cu cele colectate de MÉHELY. Din respect față de prioritatea observațiilor făcute, a dat numele de *Rhinolophus méhelyi* noii specii. Este de menționat că exemplarele lui MÉHELY aparțin speciei *Rhinolophus euryale* (specimenele se regăsesc în colecția Muzeului de Științe Naturale de la Budapesta). Deși MATSCHIE a

pornit de la premise greșite la această descriere, ulterior cu ajutorul lui ANDERSEN, Knud (ANDERSEN & MATSCHIE, 1904, p. 80, 72-76, 83) a pus la punct taxonomia acestui tip, renunțând să mai atribuie același atenție proporției falangelor I. și II. de pe al patrulea deget pe care a considerat-o caracterul forte a speciei în primul articol. Totodată a eliminat din aria de răspândire a speciei *Rhinolophus méhelyi* localizările prezentate de MÉHELY pentru *Rhinolophus euryale* și s-a ocupat pe larg cu revizia măsurătorilor lui BLASIUS efectuate pe holotipul și paratipurile speciei *Rhinolophus euryale* constatând că aceștia erau de fapt juvenili, la care întradevăr proporția falăngilor la degetul 4 se deosebea de cele constatate la exemplare adulte. Astfel s-au confirmat tacit presupunerile și observațiile lui MÉHELY formulate în Monographia Chiropteroorum Hungariae (1900) (ANDERSEN & MATSCHIE, 1904, p. 74-75). Corectând o greșeală autorii au căzut în altele și mai grave. Introducând în nomenclatură un nou gen (*Euryalus*), au inclus cu statutul de specie toate varietățile geografice a rinolofilor cu talia mijlocie, a căror șă din apendicea nazală prezintă o față anterioară dreptunghiulară. Nu s-a luat în considerare faptul că tocmai la *Rhinolophus méhelyi*, care a stat la baza noului gen, față șei prezintă o constricție în partea de mijloc, caracter care-l înrudește mai mult cu grupa *ferrumequinum*. Această greșeală a fost semnalată de FÖLDVÁRY, Dezső (1906, p. 146) la propunerea lui MÉHELY, în partea a doua a lucrării despre prima semnalare și prezentarea speciei *Rhinolophus blasii* din Ungaria. Observațiile lui FÖLDVÁRY au fost bazate pe 2 exemplare colectate în 1905 de MONTANDON, A.L. din Peștera Limanu, donate Muzeului Național Maghiar.

TROUESSART, E.-L. nu prea a ținut pasul cu detaliile și noutățile legate de statutul lui *Rhinolophus méhelyi*, astfel în Fauna Mamiferelor din Europa (1910, p. 7-8) a retrogradat specia la nivel de subspecie (*Rhinolophus euryale mehelyi*) menționând că aceasta a fost creată de către MATSCHIE pe exemplare colectate în jurul Bucureștiului (MATSCHIE în descriere a indicat doar localitatea București) și că însuși MÉHELY ar fi constatat, pe baza specimenelor provenite din această regiune, deosebirea acestei noi forme față de cea tipică (*Rhinolophus euryale*), care se regăsește în Ungaria și Dalmația. Această ultimă afirmație stă la baza tuturor confuziilor legate de rolul lui MÉHELY în descrierea acestei specii. Într-adevăr în colecția Muzeului Național Maghiar, încă din 1905, au fost înregistrate intrări de *Rhinolophus méhelyi*, cum a semnalat și FÖLDVÁRY (1906, p. 145). Însă afirmația lui TROUESSART nu este credibilă, deoarece nu s-a consultat cu MÉHELY în

acest caz, fapt dovedit prin anacronismul includerii exemplarelor de *Rhinolophus euryale* ale lui MÉHELY, în lista de sinonime a noii specii.

În exemplarul cărții lui TROUESSART care se regăsește în biblioteca Muzeului de Științe Naturale din Budapesta am găsit însemnările lăsate de MÉHELY, conform cărora este pusă sub semnul întrebării afirmația de mai sus despre rolul cercetătorului maghiar în constatarea diferențelor morfologice și biometrice; în capitolul respectiv la lista de sinonime ale speciei *Rhinolophus méhelyi* este adăugată manual și forma *Euryalus méhelyi* Andersen & Matschie, 1905. Dovada cea mai elocventă însă a faptului că MÉHELY s-a preocupat de problematicile create de cartea lui TROUESSART, este un articol consacrat în întregime acestei opere (MÉHELY, 1911), în care autorul s-a ocupat de toate afirmațiile greșite ale lui TROUESSART despre fauna de mamifere a Ungariei, și a atras atenția asupra reviziilor de date efectuate și asupra noilor lucrări din domeniul mammologiei, omise de cercetătorul francez. În legătură cu rolul său în descrierea speciei *Rhinolophus méhelyi* a parcurs toate etapele relatate mai sus (p. 54-55), și a efectuat corecțiile necesare, referind și la lucrările lui ANDERSEN & MATSCHIE (1904) și FÖLDVÁRY (1906).

Confuziile legate de împrejurările descrierii acestei specii au fost totuși continuate de CĂLINESCU, Raul (1931, p. 26), el văzând o alegorie frumoasă în faptul că o specie tipic românească este descrisă de un taxonom german în cinstea unui cercetător maghiar, specia fiind pusă la punct și introdusă în știință mai târziu de un francez (TROUESSART, 1910) și de un american (MILLER, 1912). Astfel a apărut ideea rolului lui MILLER, Gerrit S. care a fost dezvoltată de cercetătorii DECU, Vasile & GHEORGHIU, Victor (2003, p. 3), ei afirmând că specia a fost descrisă pe baza colecției lui MILLER, iar o colonie de 5000 de indivizi a fost descoperită de către MÉHELY în același an la Peștera Liliiecilor de la Gura Dobrogei.

DUMITRESCU, Margareta și colab. (1963, p. 519-523), adevărații descoperitori ai coloniei din Peștera Liliiecilor de la Gura Dobrogei, nu s-au ocupat de rolul lui MÉHELY în descrierea speciei, dar au recunoscut contribuția lui TROUESSART (idee preluată de la CĂLINESCU, 1931) și au introdus în mit un nou personaj, pe MOTTAZ, Charles, despre care au citit probabil în cartea lui MILLER (1912, p. 161-162), deoarece în bibliografia lucrării lor nu apare nici o citare a lui MOTTAZ. Ce se știe despre colecționarul elvețian MOTTAZ în legătură cu specia *Rhinolophus méhelyi* este faptul că și el a avut un exemplar din noua specie, care a fost colectat în Dobrogea și care a fost pus la dispoziția lui MILLER.

La rândul său și TUPINIER (2001, p. 63) s-a ocupat de istoria descrierii speciei consultând doar datele oferite de MATSCHIE (1901) și MILLER (1912) în legătură cu împrejurări. Datorită faptului că MILLER în lucrarea sa nu s-a ocupat de noile argumente și autocorectările prezentate de MATSCHIE (ANDERSEN & MATSCHIE, 1904, p. 74-75) în legătură cu taxonul *Rhinolophus méhelyi* și nici de observațiile lui MÉHELY (1911, p. 54-55), pe care probabil nici nu le-a cunoscut, TUPINIER a continuat să considere asemănătoare exemplarele lui MATSCHIE cu cele prezentate de MÉHELY (1900) necunoscând confuziile relatate mai sus ce se află la baza descrierii acestei specii.

Nu se cunoaște soarta celor trei exemplare tip care au servit la descrierea speciei, MATSCHIE nu oferă informații suplimentare despre locul de păstrare a acestora nici în a doua lucrare a sa (ANDERSEN & MATSCHIE, 1904), în ciuda faptului că la toate celelalte specii nou descrise și incluse în genul *Euryale* menționează colecția deținătoare alături de numărul de inventar a holotipului respectiv. Totuși alte exemplare contemporane de *Rhinolophus méhelyi* cu localizări similare s-au aflat la United States National Museum din Washington sau în colecția lui MOTTAZ din Geneva, iar două exemplare colectate în 1905 se regăsesc și astăzi în colecția Muzeului de Științe Naturale din Budapesta.

Vespertilio sodalis Barrett-Hamilton (1910, p. 291-292) (= ? *Eptesicus serotinus* Schreber 1774), holotipul și paratipul în colecția British Museum, no. de inventar: 4.4.6.1.

Specie creată pe baza unui singur exemplar mascul colectat de DODSON, W. pentru lordul LILFORD la Buștenari, jud. Prahova, la data de 24.04.1899. Specimenul respectiv a fost împușcat în pădure alături de mai multe exemplare de *Eptesicus serotinus*. Impulsul pentru descrierea noii specii a fost dat de MILLER, care din colecțiile United States National Museum din Washington a trimis lui BARRETT-HAMILTON, G.E.H. un alt serotin pitic găsit în Elveția. Acest ultim exemplar mascul cu no. de inventar 12338/37295 și de dimensiuni mai mari decât celălalt, a fost considerat paratipul speciei. BARRETT-HAMILTON a fondat descrierea noii specii doar pe diferențele dimensionale față de exemplarele tipice din specia *Eptesicus serotinus*, oferind 20 de valori de măsurători de la ambele exemplare, mai mult sau mai puțin identificabile după standardele actuale. Astfel știm, că lungimea antebrațului la specimenul de la Buștenari era de 46 mm, lungimea craniului era de 19 mm (acest „greatest length of skull” a fost măsurată probabil de la vârful incisivilor,

căci RUPRECHT în 1990 dă 18 mm pentru lungimea condilobazală a holotipului), lungimea C¹-M³ era de 6 mm, iar lărgimea arcului zigomatic era de 13,5 mm.

BOBRINSKI a descris în 1918 și o altă subspecie din Uniunea Sovietică, numind-o *Eptesicus sodalis ognevi* (DUMITRESCU et al., 1963, p. 548). ELLERMAN, J.R. & MORRISON-SCOTT, T.C.S. (1951) au dat aria de răspândire a speciei cuprinzând Turkestanul, Irakul și sudul Mongoliei, incluzând la subspecii și forma *hingstoni* descrisă de THOMAS în 1919 din Iraq (CORBET, 1978, p. 58). Van Den BRINK, F.H. (1957) și LANZA, B. (1959) au considerat că după caracteristicile morfologice *Eptesicus sodalis* seamănă mai mult cu *Eptesicus izabellinus*, cunoscut din Libia, Egipt și Arabia (RUPRECHT, 1990, p. 129). HARRISON, D.L. (1964) trata formele *sodalis*, *hingstoni* și *ognevi* ca fiind subspecii de *Eptesicus bottae*. KUZUYAKIN, A.P. (1965) a respins ideea asocierii formei *ognevi* cu forma *sodalis* sugerând că ultima probabil a fost numai o variație cu aripi scurte a speciei *Eptesicus serotinus* (CORBET, 1978; RUPRECHT, 1990, p. 129). BAUER, K. (1968) a prezentat osemintele subfosile ale unui al treilea exemplar european găsit în Austria (RUPRECHT, 1990, p. 129). CORBET, G.B. examinând tipul și paratipul *sodalis* nu s-a așezat la nici o poziție categorică, afirmând doar atât că forma *sodalis* pare a fi mult mai aproape de *Eptesicus serotinus*, decât de oricare formă inclusă în specia *Eptesicus bottae* și că statutul speciei rămâne neclarificat (CORBET, 1978, p. 58). Cercetările lui RUPRECHT, A.L. (1990) totuși par a fi destul de convingătoare în privința apartenenței acestei forme la *Eptesicus serotinus*, dânsul analizând morfometric 151 de exemplare din trei populații poloneze, 28 exemplare de *Eptesicus serotinus turcomanus* din Kazahstan, 4 exemplare de *Eptesicus fuscus* și 4 exemplare de *Eptesicus serotinus* extrem de mici, asemănătoare morfotipului *Eptesicus sodalis*, din colecții poloneze și din Cehia. În 1971, la rugămintea lui RUPRECHT (1990, p. 142), HILL, J.E. a comparat morfologic două dintre ultimele specimene cu holotipul *Eptesicus sodalis* și le-a găsit complet asemănătoare. Materialul analizat de RUPRECHT a demonstrat că la specia *Eptesicus serotinus* există o mare variabilitate morfometrică de la forma pitică până la forma uriașă, fiind posibile și unele deosebiri individuale în proporția diferitelor mărimi corporale, dar valorile de lungime și lărgime ale M³ sunt aproape identice la toate formele, ceea ce contestă statul speciei *Eptesicus sodalis*. Nici statistica nu a arătat diferențe semnificative între formele mici și mari, care ar permite delimitarea speciei. Totodată s-a demonstrat și faptul, că toate exemplarele

pitice (inclusiv holotipul) erau masculi subadulti cu dinți neuzate, astfel se presupune că acest morfotip apare numai la indivizii masculi din categoria de vârstă respectivă.

Eptesicus praeglacialis Kormos (1930, p. 237-238)

Plecotus crassidens Kormos (1930, p. 238)

Holotipurile se păstrează în colecția Departamentul Paleontologic al Muzeului de Științe Naturale din Budapesta.

KORMOS, Tivadar a publicat, în 1930, două lucrări în care a prezentat fauna pliocenului superior / pleistocenul inferior de la Betfia. În al doilea articol a descris cele două specii noi de chiroptere din stratul cromerian mijlociu. Despre prima specie se știe că a fost găsită încă în perioada 1910-1913 (KORMOS, 1914, p. 500).

Mulțumiri. Datorez mulțumiri cercetătoarei BORDA, Daniela de la Institutul Speologic “Emil Racoviță” din Cluj atât pentru observațiile prețioase și corectura stilistică a textului, cât și pentru colaborarea în inventarierea materialelor chiropterologice din colecțiile “Biospeologica” și din arhivele Institutului; doamnei CRIȘAN, Delia de la Muzeul Zoologic din Cluj, pentru posibilitatea acordată la cercetarea colecției chiropterologice a lui DADAY, Jenő; cercetătorului CSORBA, Gábor, curatorul colecțiilor de mamifere al Muzeului de Științe Naturale din Budapesta, pentru posibilitatea acordată la cercetarea materialelor chiropterologice colectate din Transilvania, Banat și Dobrogea; lui NAGY, L. Zoltán pentru recomandare și corectura stilistică a textului; și nu în ultimul rând lui NICOARĂ, Alexandru pentru cercetările preliminare în Muzeul de Științe Naturale de la Sibiu.

Kivonat

A denevérkutatás története és faunisztikai adatbázisa a jelenkori Románia területén a kezdetektől 1944-ig. Az erdélyi és bánági denevérkutatás gyökerei összefonódnak a magyarországi hasonló törekvések kezdeteivel, jelen cikk e főképp magyar és külhoni zoológusok tevékenysége által fémjelezett időszakról próbál tudománytörténeti áttekintést nyújtani. Az első erdélyi denevérmegfigyelések a XVIII. század végéről ismertek, havasalföldi és dobrudzsai kutatásokról nincs tudomásunk egészen a XIX. század végéig. Ezen utóbbiak története és utóélete sok enigmatikus részlet tisztázását tette szükségessé, ezért kiemelt figyelmet szenteltem többek között a *Rhinolophus méhelyi* és *Eptesicus sodalis* fajok leírása körüli bonyodalomnak. Az újabb keletű román nyelvű szakirodalom felületes hozzáállása a denevérkutatásnak e korszakához nagyarányú információvesztést és –ferdülést eredményezett, ami kihatással volt a nemzetközi szakirodalomra is. A tévedések kiküszöbölése és továbbterjedésük megakadályozása céljából a fontosabb tudománytörténeti vadhajtások és megalapozatlan faunisztikai adatok esetében oknyomozást végeztem.

Lista alfabetică a persoanelor care au efectuat colectări și localitățile/ locurile de unde au furnizat date

Pentru decodificarea prescurtărilor vezi capitolul ”Datele antebelice ale răspândirii chiropterelor”. Meritele cercetătorilor care și-au publicat datele, sunt prezentate în istoricul cercetărilor.

- BĂCESCU, Mihai, zoolog: Iași 1936-37 (Băcescu, 1938)
- BENKÖ, Gábor: Zaláu 1899, exemplare in MTM (Méhely, 1900);
- BIELZ, Eduard Albert, naturalist ardelean (detalii în istoria cercetărilor);
- BÍRÓ, Lajos, entomolog și etnograf: Peștera de la Vadu Crișului (BH) 1904, exemplare in MTM (inventar MTM);
- BLASIUS, Johann Heinrich, zoolog german (detalii în istoria cercetărilor);
- BRACHMAN, Emil, ceasornicar din Orșova: Peștera Liliecilor de la Plavișevița; P. Veteranilor, Ieșelnița (MH) 1899, exemplare in MTM (Méhely, 1900);
- CHAPPUIS, Pierre-Alfred, dr., asistent la direcțiunea Institutului Speologic și a expedițiilor biospeologice: Peștera de la Cheile Ampoței, P. de la Ferice, P. Meziad (Jeannel & Racovitza, 1929);
- CHEVEREȘEANU, L., asistentă la ISERC: Peștera de la Ferice, P. Meziad (Jeannel & Racovitza, 1929);
- COX, F.J., furnizorul materialului de mamifere colectat de la Orșova și Băile Herculane, prezentat în lucrare de ROTSCCHILD, N.C. și păstrat la British Museum (Miller, 1912);
- CSATÓ, János, naturalist și subprefect al comitatului Alba de Jos (detalii în istoria cercetărilor);
- DADAY, Jenő, zoolog (detalii în istoria cercetărilor);
- DODSON, W.: Buștenari, Găgeni (PH) (Miller, 1912);
- DANFORD, Ch. G. & HARVIE-BROWN, A.E., ornitologi din Marea Britanie, care au colectat și în Transilvania. Exemplarele se află la British Museum (Dobson, 1878);
- DOMBROWSKI, Robert Ritter von, ornitolog și negustor de materiale zoologice, proprietar al unei bogate colecții mammologice și de trofee vânătoarești. Înainte de primul război mondial a fost preparatorul Muzeului de Științe Naturale de la București: Cernavoda (CT), Ciulnița, Slobozia (IL), București 1901 (Matschie, 1901; Călinescu, 1931; inventar MTM);

- ELEKES, M. din Gheorgheni (?): Gheorgheni (HR) (Călinescu, 1931);
ÉHIK, Gyula, curatorul colecțiilor de mamifere a MNM, Budapesta (detalii în istoria cercetărilor);
FRANK, H. din Uila: Bistrița (BN) (Bielz, 1888);
FRIVALDSZKY, János (detalii în istoria cercetărilor);
FRITSCH (vezi la ZELEBOR);
GYÖRFFY, Pál, baron: Șimleul Silvaniei 1885, exemplare in MZC (Daday, 1885);
HARVIE-BROWN, A.E. (vezi la DANFORD, Ch. G.);
HAUSMANN, Wilhelm, zoolog, din Turcheș: Reghin (MS), Peștera “Bethlen” din Mt.Tâmpa, Brașov, Turcheș, Cernat în orașul Săcele, Rupea (BV), Teaca, Bistrița (BN) ([inventar MTM, Bielz, 1888);
HERMAN, Ottó (detalii în istoria cercetărilor);
HERZOG, M. din Teaca: Reghin (MS), Teaca, Rodna, Bistrița (Bielz, 1888);
HOMONNAY, N.: Șieu (BN) 1943., exemplare in MTM (Topál, 1954);
HORVÁTH, Géza, dr., medic și entomolog : P. Gaura cu Muscă (CS) 1908, exemplare in MTM (inventar MTM);
JEITTELES, Ludwig (detalii în istoria cercetărilor);
JEANNEL, René (& CHAPPUIS, P. A. / RACOVITĂ, Emil), biospeolog, entomolog: Peștera din Cheile Ampoitei (AB) 1924, P. de la Gura Plaiului Topești (GJ) 1930, P. Muierilor (GJ) 1930, P. de la Mănăstirea Tismana (GJ) 1930, exemplare in ISERC (Jeannel & Racovitza, 1929; Borda & Barti, in press);
KADIČ Ottokár, paleo-arheolog la Institutului de Geologie din Budapesta: Peștera din Plaiul Băniței (CS) 1916;
KASZAB, Zoltán, entomolog: Borșa (MM) 1941, exemplare in MTM (Topál, 1954);
KERTÉSZ, Miksa, profesor și naturalist : Oradea (BH) (Kertész, in Bunyitai, 1890);
KISS, Endre: Crasna (SJ), exemplare in MNM (Méhely, 1900);
KORMOS, Tivadar (detalii în istoria cercetărilor);
KOVÁCS, János, învățător-educator, participă la expedițiile lui Petényi: Peștera Țiclu, P. Ungurului, P. Pișnița (BH) 1854, exemplare in MTM (Méhely, 1900);
KRETZOI, Miklós, paleontolog: Betfia (BH); (detalii în istoria cercetărilor);
KUBINYI, Ferencz, savant, președinte al întrunirilor anuale ale mișcării naturaliste din Ungaria și editorul anualelor: Peștera Lilieciilor de la

- Plavișevița = P. Veteranilor (CS) 1857 (1834 ?), exemplare in MTM (Méhely, 1900);
- LINȚIA, Dionisie, profesor și ornitolog din Timișoara: Zona Moldova Nouă (?Gaura cu Muște) (CS) 1910, exemplar in MTM (inventar MTM);
- LOKSA, I. (& ÉHIK, Gyula): Băile Tușnad (HR) 1943, exemplare in MTM (Topál, 1954; inventar MTM);
- MADARÁSZ, Gyula, dr., ornitolog: Sucutard (CJ) 1894, Zăul de Câmpie (MS) 1903, exemplare in MTM (Topál, 1954);
- MALLÁSZ, József, director al muzeului din Deva: Deva 1899, 1904, P. de la Ardeu 1913, P. de la Glod 1906, Románbánya 1902 (HD), exemplare in MTM (Méhely, 1900; Topál, 1954; inventar MTM);
- MÁRTONFFY, Lajos, dr., directorul liceului de la Gherla: Gherla (CJ) 1884, 1885 (Daday, 1885);
- MÉHELY, Lajos, zoolog, curator al colecțiilor zoologice ai Muzeului Național Maghiar (detalii în istoria cercetărilor);
- MONTANDON, A.L., zoolog francez: P. Limanu, Mangalia (CT) 1905, exemplare in MTM (inventar MTM);
- PACHINGER, Alajos, dr.: Bădești (CJ) 1885, exemplare in MZC (Daday, 1885);
- PÁVEL, János, entomolog, colecționar-preparator al MNM: Gaura cu Muscă, Baziaș, Berzasca (CS) 1898, exemplare in MTM (Méhely, 1900);
- PETÉNYI, Salamon János, zoolog, primul curator al colecțiilor zoologice ai Muzeului Național Maghiar (detalii în istoria cercetărilor);
- PRIMICS, György, dr.: Lăpușul Românesc (MM) 1885, exemplare in MZC ([Daday, 1885);
- PUȘCARIU, Valeriu, cercetător al ISC: Peștera de la Valea Topliței lg. Dobrești (BH) 1924, exemplare in ISERC (Borda & Barti, in press);
- RACOVITĂ, Emil (& JEANNEL René), biospeolog, fondatorul Institutului de Speologie din Cluj: Peștera de la Gura Plaiului Topești (GJ) 1930, P. Muierilor (GJ) 1930, P. de la Mănăstirea Tismana (GJ) 1930, exemplare in ISERC (Borda & Barti, in press);
- RÖMER, Julius, naturalist din Brașov: Biserica evanghelică de la Bartolomeu, Brașov, Ghimbav, Bod (BV) (Bielz, 1888);
- SCHMIDT, Antal, zoolog: Ineu (AR) 1912, exemplare in MTM (Topál, 1954);
- SCHREIBERS, Karl Ritter Anton von, directorul Muzeului Imperial de la Viena: P. Gaura cu Muscă, P. Veterani (CS) 1809 (Kuhl, 1819);
- SCHUSTER, János, învățător: Cluj 1878, 1884, exemplare in MZC (Daday,

- 1885);
 SCHUSZTER, Károly, învățător: Cluj 1866 (Herman, 1866/67);
 STETTER, Friedrich Wilhelm, arhitect și ornitolog amator: Deva (HD) 184?
 (Petényi, 1854; Bielz, 1856);
 SZILÁDY, Zoltán, zoolog: M-ții Retezat (HD) 1898, exemplare în MTM
 (Méhely, 1900);
 TÖRÖK, Arthur: Cluj 1900, exemplare în MTM (inventar MTM);
 TÓTH, Péter, primarul comunei Vârgheș: Peștera de la Merești (HR) 1885,
 exemplare în MZC (Daday, 1885);
 VERESS, István: Aiud (AB) (Borzsák, 1933);
 WINKLER, A., entomolog austriac din Viena, participant al expedițiilor
 biospeologice organizate de ISC: Peștera de la Ferice (Jeannel & Racovitza,
 1929);
 ZELEBOR & FRITSCH: Peștera Gaura Turcului (MH), P. Gaura cu Muscă
 (CS) (Kolenati, 1860).

Datele antebelice referitoare la răspândirea chiropterelor

Abrevieri utilizate în listă: **MZC** – exemplar în col. Muzeului Zoologic de la Cluj; **MTM** – exemplar în col. Muzeului Maghiar de Științe Naturale (Magyar Természettudományi Múzeum) de la Budapesta; **MNM** - exemplare care au figurat în vechile colecții ale Muzeului Național Maghiar (Magyar Nemzeti Múzeum) de la Budapesta, dar nu mai apar în registrul MTM; **CZB** – exemplar în Colecția Zoologică a Muzeului Bruckenthal, Sibiu; **MGA** – exemplar în col. Muzeului Grigore Antipa de la București; **ISERC** – exemplar în col. Institutului Speologic „Emil Racoviță”, departamentul din Cluj; **BM** – exemplar în colecțiile de la British Museum; **USNM** – exemplar în colecțiile de la United States National Museum, Washington; *exemplare din colecția MZC, ale căror date de colectare cu precizări și numărul de inventar apar la Barti (2002/b); ** exemplare din colecția MTM, ale căror date de colectare au necesitat precizări pe baza inventarului muzeului (dr. Csorba G., comunicări personale); [4001/3] – nr. de cadastru al peșterilor identificate pe baza Catalogului Sistematic al Peșterilor din România (Goran, 1981); † – material osteologic recent/subfossil; †† – material fosil; **(HD)** – prescurtarea județului unde se află localitatea/locul colectării; **P.** – Peștera.

Denumiri / Determinări mai vechi din colecția lui Daday J.:

-(*Rh.u.h.*) = *Rhinolophus unihastatus (ferrum equinum) var. homorodalmasiensis*
 (*homorodensis*)

-(*Rh.b.k.*) = *Rhinolophus bihastatus (hipposideros) var. kisnyiresiensis (troglophilus)*

-(*M.m.s.*) = *Myotis murina var. spelaea*

-(*M.m.*) = *Myotis myotis*

-(*M.c.*) = *Myotis ciliata*

-(*M. bech.*) = *Myotis bechsteinii*

-(*V.s.*) = *Vesperus siculus*

-(*V.s.t.*) = *Vesperus serotinus var. transylvanus*

-(*V.d.*) = *Vesperus discolor*

-(*V.p.*) = *Vesperugo pipistrellus*

- (*V.k.*) = *Vesperugo kuhlii*
 -(*V.n.*) = *Vesperugo nathusii*
 -(*P.au.*) = *Plecotus auritus*

Rhinolophus ferrumequinum (Schreber, 1774)

- P. de la Meresti (HR) (Leonhard, 1812); 1885 (*Rh.u.h.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1417 (Daday, 1885/b; 1887; redet. Méhely, 1900)*;
Deva (HD) 184?, leg. Stetter F.W. (Petényi, 1846), (Bielz, 1856), 1899.06.03., 1 ex. leg. Mallász J., in MTM no. 2418.3 (Méhely, 1900) **;
Miercurea Sibiului (SB) (Bielz, 1856);
P. Ticlu (BH) 1854.10., 1 ex. leg. Kovács J., in MTM no. 367.2 (Méhely, 1900) **;
P. Ungurului (BH) 1854.07. (Petényi, 1880), 1854.10., 2 femele leg. Kovács J., in MTM no. 367.3-4 (Méhely, 1900) **; 1856 (Frivaldszky J., 1865);
Insurgenta "P. nr. 2 de la Aștileu" = P. lui Potriva (BH) 1854.10., exemplare în hiberna ie, observa ia făcută probabil de Kovács J. (participant al expedi iilor lui Petényi) care l-a  nso it în 1856  i pe Frivaldszky (Frivaldszky J., 1865);
P. "Bethlen" din Mt. T mpa, Bra ov (BV), leg. Bielz E.A., Hausmann W. (Bielz, 1886, 1888);
Biserica evanghelică de la Bartolomeu (BV), leg. R mer J. (Bielz, 1888);
Bistri a (BN), leg. Frank H. (Bielz, 1888);
Cluj (CJ) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Alba Iulia (AB) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Zalău (SJ) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Cheile Turzii, în peșteri mai mici (CJ) 1885, mai multe ex. leg. Daday J. (Daday, 1885/b; 1887), ? (Bielz, 1886);
Gaura cu Muscă (CS) 1898.07., 5 ex. leg. P vel J., in MTM no. 2403.5.1-5 (Méhely, 1900) **;
P. Liliacilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicovei (MH) 1899.06.18., 2 ex. leg. Méhely L., in MTM no. 2420.2.1-2 (Méhely, 1900) **; 1907.08.14-18, colonie, leg. Linția D. (Kiss, 2004);
P. Gaura Ungurului de la Peceni ca (CS) 1899.06.21., colonie mare, 40 ex. leg. Méhely L., 6 ex. in MTM no. 2420.3.1-6 (Méhely, 1900) **;
Ada Kaleh,  n cazamate (MH) 1899.06.20., leg. Méhely L., 2 ex. in MTM no. 2420.1.1-2 (Méhely, 1900) **;
P. Gura Plaiului Tope ti (GJ) 1930.05.21., 2 masculi leg. Chappuis P.A. & Winkler A., in ISERC no. 1373/a,b (Borda, Racovita & Barti, in press);
P. Muierilor (GJ) 1930.05.25., 1 mascul leg. Chappuis P.A. & Winkler A., in ISERC no. 1380 (Borda, Racovita & Barti, in press);
P. din Valea Topli ei, lg. Dobre ti, Ceica (BH) 1924.04.16., 2 masculi, 1 femel  leg. Pu cariu V., in ISERC no. 1175/a,b,c (Borda, Racovita & Barti, in press);
Tismana (GJ) (C linescu, 1931);
Románbánya (HD) 1902.11.19., 1 ex. leg. Mallász J., in MTM no. 2630.2 (Top l, 1954) **;
B ile Herculane (CS) – 2 masculi, 4 femele leg. Cox F.J. pentru Rotschild N. C., in BM no. 7.9.16.1-6 (Miller, 1912);

† **Rhinolophus** (aff.) **ferrumequinum**

- Betfia, Muntele Simleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – leg. Kormos (Kormos, 1914, 1937)

Rhinolophus hipposideros (Bechstein, 1800)

Transilvania, în podul unei case de grăniceri (Landbeck, 1842);
P. Tibocoia în valea Sighiștelului (BH) 1854.06.25., 1 mascul leg. Petényi S.J. (Petényi, 1854);
Insurgenta "P. nr. 2 de la Aștileu" = P. lui Potriva (BH) 1854.10., exemplare în hibernare, observația făcută probabil de Kovács J. (participant al expedițiilor lui Petényi) care l-a acompaniat în 1856 și pe Frivaldszky (Frivaldszky J., 1865); data apare postum și la Petényi (1880);
Gurghiu, grotele antropogene sub ruinele cetății (MS) 1865.10., 1 ex. leg. Herman O. (Herman, 1866-67);
Cluj (CJ) 1884, 1 mascul leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Araci (CV) 1884, 2 masculi, 1 femelă leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
P. de la Mesteacăn (MM) 1884 (*Rh.b.k.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1419 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Méhely, 1900) *;
P. de la Coltești (AB) 1884 (*Rh.b.*), 3 masculi leg. Daday J., 1 ex. in MZC no. 1420 (Daday, 1885/a,b; 1887) *;
P. de la Merești (HR) 1885 (*Rh.b.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1421 (Daday, 1885/b; 1887) *;
Cheile Turzii, în peșteri mai mici (CJ) 1885, mai multe ex. leg. Daday J. (Daday, 1885/ b; 1887);
Deva (HD) 184?, leg. Stetter F.W. (Bielz, 1856); leg. Bielz E.A. (Bielz, 1888);
Brașov (BV), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Oradea (BH) (Kertész, in Bunyitai, 1890);
Hateg (HD), 1 mascul leg. Danford C.G., in BM no. 3.11.8.1 (Miller, 1912);
P. Igrita (BH)? (Paszlavszyk, 1918);
Gheorgheni (HR), leg. Elekes M.(?) (Călinescu, 1931);
Bârza (OT) MGA (Călinescu, 1931);
Románbánya (HD) 1902.11.19., 1 ex. leg. Mallász J., in MTM no. 2630.1 (Topál, 1954) **;
P. de la Vadu Crișului (BH) 1904.08.06., 1 mascul leg. Biró L., in MTM no. 2676 (inventar MTM); 1915.08., 1 ex. leg. Kormos T., in MTM no. 3132.a (Topál, 1954) **;

Rhinolophus euryale (Blasius, 1853)

P. Gaura Turcului (CS), leg. Zelebor & Fritsch (Kolenati, 1860);
P. Gaura cu Muscă (CS), leg. Zelebor & Fritsch (Kolenati, 1860); 1898.07., 5 ex. leg. Pável J., in MTM no. 2403.6.1-5. (Méhely, 1900);
P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (CS) 1899.06.21., colonie, leg. Méhely L., 8 ex. in MTM no. 2420.4.1-8, 1 mascul in MZC no. 1418 (Méhely, 1900) * **;
P. Liliacilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicovei (MH) 1899.07.02., 4 ex. leg. Brachman E., in MTM no. 2414.4.1-4 (inventar MTM);
Orșova (CS), 1 femelă leg. Cox F.J. pentru Rothschild N. C., in BM no. 7.9.16.7 (Miller, 1912);
P. din Cheile Ampoitei (AB) 1924.08.01., 1 mascul leg. Chappuis & Jeannel, in ISERC no. 1212 (Borda, Racovita & Barti, in press);
P. Igrita (BH) 1915.08., 1 ex †, leg. Kormos T., in MTM no. 3758.9 (Topál, 1954) **;

Rhinolophus blasii (Peters, 1866)

Zona Moldova Nouă (?Gaura cu Muște) (CS) 1910.05., 1 mascul leg. Linția D., in MTM no. 3061 (inventar MTM);

Rhinolophus méhelyi (Matschie, 1901)

București (IF), 3 ex.: 2 masculi, 1 femelă (holotipurile speciei) leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901); 1 ex. leg. ?, in USNM no. 122133 (Miller, 1912);
P. Limanu, Mangalia (CT) 1905.04., 2 femele leg. Montandon A.L., in MTM no. 2714.1-2 (Földváry, 1906) **;
Dobrogea – 1 femelă în colecția particulară a lui Mottaz C. din Geneva (Miller, 1912);

Myotis myotis (Borkhausen, 1797)

Cetatea de la Hunedoara (HD) 1843, colonie (Petényi, 1854, 1880); 3 ex. în CZB (Daday, 1885/b); 1885, colonie în bastionul “Nye bojsza” și pe pod deasupra sălii cavalerilor, 30 ex. leg. Daday J., 1 ex. in MZC no. 1427 (Daday, 1885/b; 1887) *; leg. Bielz E.A. (Bielz, 1886);
Deva (HD) 184?, leg. Stetter F.W., in MNM (Méhely, 1900);
P. Pișnița = “P. nr. 2 de la Aștileu”, la intrare (BH) 1854.06., colonie (Petényi, 1854, 1880); 1856 (Frivaldszky J., 1865);
Sighetul Marmației (MM) (Jeitteles, 1862);
P. Cubleș (BH) 1861 (Frivaldszky J., 1865);
P. Onceasa (BH) 1856 (Frivaldszky J., 1865);
P. Fânate (BH) 1856 (Frivaldszky J., 1865);
P. Igrita (BH) 1856 (Frivaldszky J., 1865), 1880.07.1-3., resturi scheletice †, leg. Daday J. (Daday, 1880);
Lacul Hodoș, lg. Geaca (CJ) (Herman, 1869);
Satele din valea Streiului (HD) (Csató, 1873);
P. Liliecilor din Cheile Carașului (CS) 1874.07.11-14., colonie de maternitate cu juvenili golași, obs. Frivaldszky J. (Frivaldszky J., 1876);
Sibiu (SB) – leg. Bielz E.A. (Bielz, 1856); 1 ex. în CZB (Daday, 1885/b); podul orfelinatului 1885, colonie, 16 ex. leg. Daday J., 1 ex. in MZC no. 1436 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Cișnădie (SB), 1 ex. in CZB (Daday, 1885/b);
Zalău (SJ) 1884, 1 ex. leg. Daday J., in MZC no. 1433 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Aninoasa (CV) 1884, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1438 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Cluj (CJ) 1866.05.15., 1 ex. parazitat de Nycteribii, leg. Schusztter K. (Herman, 1866-67); Cluj, spitalul Karolina 1884, colonie de peste 500 de ex., leg. Daday J., 1 B& in MZC no. 1432; Cluj 188?, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1476 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
P. de la Mesteacăn (MM) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Purcăreni (BV) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1887);
Buzaș (SJ) 1885, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1426 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Gherla (CJ) 1885, 1 femelă în lactație, leg. Daday J., in MZC no. 1435 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Turda, clădirea salinei (CJ) 1885, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1440 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Cheile Turzii (CJ) 1885, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1442 (Daday, 1885/b; 1887)*;
P. de la Merești (HR) 1885 (*M.m.s.*), 8 ex. leg. Tóth P., 2 ex. in MZC no. 1443, 1471 masculi (Daday, 1885/b; 1887)*; leg. Bielz E.A. (Bielz, 1886); 1886.07. – leg. Méhely L., (Méhely, 1900);
Teiuș (AB) 1885, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1479 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Simișna (SJ) 1885, leg. Daday J. (Daday, 1885/b; 1887);
Ocna Sibiului, biserica rom.-cath. (SB) 1885, 1 ex. leg. Daday J. (Daday, 1885/b; 1887);
Făgăraș (BV) (Bielz, 1856);
Sighișoara (MS) – leg. Bielz E.A. (Bielz, 1856);
Sâmbăta de Jos (BV) – leg. Bielz E.A. (Bielz, 1886);
Brașov (BV), leg. Bielz, Römer J. (Bielz, 1886, 1888); 1895, femelă leg. Méhely L., in MTM no. 2064.9 (Méhely, 1900) **;

Ghimbay (BV), leg. Römer J. (Bielz, 1888);
Bod (BV), leg. Römer J. (Bielz, 1888);
Turcheș (BV) – leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Reghin (MS) – leg. Herzog M. (Bielz, 1888);
Teaca (BN) – leg. Herzog M. (Bielz, 1888);
Rodna (BN) – leg. Herzog M. (Bielz, 1888);
Bistrita (BN) – leg. Herzog M. (Bielz, 1888);
P. de la Comana, Comana de Sus (BV) leg. Méhely L., MNM (Méhely, 1900);
P. Gaura cu Muscă (CS) MNM (Méhely, 1900); 1908.09., 3 femele leg. Horváth G., in MTM no. 2749.1.1-3 (inventar MTM);
P. Veterani (MH) 1857 (1834 ?), 1 mascul leg. Kubinyi F., in MTM no. 1857.31;
P. Liliecilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicevei (MH) 1899.06.12., 3 ex. (1mascul) leg. Brachman E., in MTM no. 2414.1.1-3 (Méhely, 1900) **;
Crasna (SJ), leg. Kiss E., MNM (Méhely, 1900);
Băile Herculane (CS) – 1 mascul juv. leg. Cox F.J. pentru Rotschild N.C., in BM no. 7.9.16.8 (Miller, 1912);
P. lui Böckh János de la Pauleasca, lg. Anina (CS) 1911, resturi scheletice †, leg. Kormos T., 2 ex. in MTM no. 3758.18.1-2 (Kormos, 1912) **;
P. din Plaiul Băniței (CS) 1916.06., resturi scheletice ††, leg. Kadič O., det. Kormos T. (Kadič, 1916);
P. de la Mănăstirea Tismana (GJ) 1930.05.20., 3 femele leg. Chappuis P.A. & Winkler A., in ISERC no. 1371/a,b,c (Borda, Racovita & Barti, in press);
P. Măgura din Valea Sighiștelului (BH) 1919.07.28., 1 femelă leg. Paszlavszky ?, in MTM no. 2857.28 (Topál, 1954) **;
Zăul de Câmpie (MS) 1903.06.15., 2 masculi leg. Madarász Gy., in MTM no. 2650.1.1-2 (Topál, 1954) **;
Sinaia (PH) (Călinescu, 1931);
Buștenari (PH) 1899, 1 mascul, 2 femele leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, in BM no. 4.4. 6.8-10 (Miller, 1912);
Dealul Sprenghiului, Brașov, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BV) – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1933);

Myotis blythii (Tomes, 1857)

Cluj (CJ) 1878 (*M.bech.*, *M.m.*), 1 femelă leg. Schuster J., in MZC no. 1437 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Barti, 2002/b);
Deva (HD) 1899.06.03., leg. Mallász J., 4 ex in MTM no. 2418.1.1-2 femele, 2418.1.3-4 masculi (Éhik, 1924) **;
P. din Cheile Ampoitei (AB) 1924.08.01., 1 femelă leg. Chappuis & Jeannel, in ISERC no. 1212 (Borda, Racovita & Barti, in press);
Borșa (MM) 1941.07.30., 1 mascul leg. Kaszab Z., in MTM no. 4176.4 (Topál, 1954) **;
Băile Tușnad (HR) 1943.08.30., 1 femelă leg. Éhik Gy. & Loksa I., in MTM no. 4546.10 (Topál, 1954) **;
Turcheș (BV) 1907, 1 mascul leg. Hausmann W., in MTM no. 2733 (inventar MTM);

Myotis emarginatus (Geoffroy, 1806)

P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (CS) 1899.06.21., colonie, 10 femele leg. Méhely L., 4 ex. in MTM no. 2420.17.1-4, in MZC no. 1434 femelă (Méhely, 1900)* **;

Băile Herculane (CS) – 2 femele (ad., juv.) leg. Cox F.J. pentru Rotschild N.C., in BM no. 7.9.16.9-10 (Miller, 1912);

P. de la Vadu Crișului (BH) 1915.08., 1 mascul leg. Kormos T., in MTM no. 3132.b (inventar MTM);

† **Myotis** (aff.) **emarginatus**

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1937)

Myotis bechsteinii (Kuhl, 1817)

P. lui Böckh János de la Pauleasca, lg. Anina (CS) 1911, resturi scheletice †, leg. Kormos T., in MTM no. 3758.13 (Kormos, 1912) **;

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1914);

P. din Plaiul Băniței (CS) 1916.06., resturi scheletice ††, leg. Kadič O., det. Kormos T. (Kadič, 1916);

Myotis nattereri (Kuhl, 1817)

P. de la Mesteacăn (MM) 1884, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1431 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;

Dealul Sprenghiului, Brașov, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BV) – leg. Kormos (Kormos, 1937);

Myotis mystacinus (Kuhl, 1817)

M-ții Retezat (HD) 1898.08.10., 1 mascul leg. Szilády Z., in MTM no. 2437 (Méhely, 1900) **;

P. Liliiecilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicovei (MH) 1899.06.12., 1 femelă leg. Brachman E., in MTM no. 2414.3 (Méhely, 1900) **;

Baziaș, sub acoperișul depozitului C.F. (CS) 1898.07., 9 ex. leg. Pável J., 8 ex. in MTM no. 2403.2/1,4,8 femelă, 2403.2/3,5-7,9; 1899.06.15., 5 femele leg. Méhely L., in MTM no. 2420.15.1, 5 (Méhely, 1900) **;

Berzasca, sub acoperișuri de case (CS) 1898.07.11., 7 ex. leg. Pável J., in MTM no. 2403.2.a./1,3-5 femele, 2403.2.a./6,7 masculi (Méhely, 1900) **;

Myotis brandtii (Eversmann, 1845)

Șieu (BN) 1943.07., 1 mascul leg. Homonnay N., in MTM no. 4219.8 (Topál, 1954, det. *M. mys*; redet. in inventar MTM);

Myotis capaccinii (Bonaparte, 1837)

P. Gaura cu Muscă (CS) (Blasius, 1857); leg. Zelebor & Fritsch (Kolenati, 1860); 1865 (1862 ?), 1 femelă leg. Frivaldszky J., in MTM no. 817 (Méhely, 1900) **; 1898.07., leg. Pável J., 21 ex. in MTM no. 2403.3./1-3.,5-8, 10,11,13-18, 63.131.1-3 masculi, 2403.3./4,9,12 femele, in MZC no. 1430 mascul (Méhely, 1900)* **;

P. Liliacilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicevei (MH) 1899.06.12., 5 femele leg. Brachman E., in MTM no. 2414.2.1-5 (Méhely, 1900) **;

Băile Herculane (CS) (Miller, 1912);

P. Gaura Turcului (CS), leg. Zelebor & Fritsch (Kolenati, 1860);

Myotis dasycneme (Boie, 1825)

P. lui Böckh János de la Pauleasca, lg. Anina (CS) 1911, resturi scheletice †, leg. Kormos T., in MTM no. 3758.14 (Kormos, 1912) **;

Myotis daubentonii (Kuhl, 1817)

Lacul Hodoș, lg. Geaca (CJ) (Herman, 1869);

Cluj (CJ) 1884 (*M.c.*), 2 masculi leg., Schuster J. (Daday, 1885/b; 1887), 1 mascul redet. Méhely L. in MZC no. 1441 (Méhely, 1900)*;

Gherla (CJ) 1885, 1 mascul leg. Dr. Mártonffy L. (Daday, 1885/b; 1887), redet. Méhely L. (Méhely, 1900); 1895, leg. Méhely L., in MTM no. 2064.8 (Méhely, 1900) **;

Sibiu (SB) (Bielz, 1856);

Augustin (BV) 1912.06., 1 ex. leg. Éhik Gy., in MTM no. 2838.10 (inventar MTM);

Zăul de Câmpie (MS) 1903.06.15., 6 ex. leg. Madarász Gy., in MTM no. 2650.2.1-3 masculi, 2650.2.4-6 femele (Borzák, 1933) **;

Ineu (AR) 1912.07.25., 2 ex. leg. Schmidt A., in MTM no. 2822.1 mascul, 2822.2 femelă (Topál, 1954) **;

† **Myotis** (aff.) **daubentonii**

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1937)

† **Myotis baranensis** (Kormos, 1934)

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – leg. Kormos (Kormos, 1934);

† **Myotis steiningeri** (Kormos, 1934)

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – leg. Kormos (Kormos, 1934);

† **Myotis schaubi** (Kormos, 1934)

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – leg. Kormos (Kormos, 1934);

† **Myotis wüsti** (Kormos, 1934)

Dealul Sprenghiului, Brașov, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BV) – leg. Kormos (Kormos, 1933, 1934);

Eptesicus serotinus (Schreber, 1774)

Transilvania, 5 masculi ad. leg. Danford Ch.G. & Brown A.E, in BM no. 74.7. 4.1-5 (Dobson, 1878; Miller, 1912);
Sibiu (SB) (Bielz, 1856); 1 ex. în CZB (Daday, 1885/b);
Braşov (BV)– leg. Römer J. (Bielz, 1888); 1895, leg. 1 mascul Mehely L., in MTM no. 2064.7 (Méhely, 1900) **;
Teaca (BN) – leg. Herzog M. (Bielz, 1888);
Teiuş (AB) 1884 (*V.s.t.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1475 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Suciul de Jos (MM) 1884 (*V.s.t.*), 1 mascul, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1480 B& (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Simleul Silvaniei (SJ) 1885, 1 mascul leg. baron Györfy P., in MZC no. 1478 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Zalău (SJ) 1899.12.31., leg. Benkő G., in MTM no. 2429.1 (Méhely, 1900) **;
Deva (HD) 1904.09., 1 femelă leg. Mallász J., in MTM no. 2689 (Topál, 1954) **;
Şieu (BN) 1943.08., 1 femelă leg. Homonnay N., in MTM no. 4219.7 (Topál, 1954) **;
Cernavoda (CT) 1901.05. – 2 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);
Buştenari (PH) 1899.04.24, 1 mascul, 1 femelă leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, in BM no. 4.4. 6.2-3 (Miller, 1912);
Slobozia (IL) 1901.05. – 2 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);

Eptesicus sodalis (Barrett-Hamilton, 1910) = **E. serotinus**

Buştenari (PH) 1899.04.24, 1 mascul leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, holotipul în BM no. 4.4. 6.1 (Miller, 1912);

† **Eptesicus praeglacialis** (Kormos, 1930)

Betfia, Muntele Simleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – tipul speciei, leg. Kormos (Kormos, 1930);

Vespertilio murinus (Linne, 1758)

Cluj (CJ) 1870 (*V.d.*), 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1416 (Daday, 1885/a,b; 1887)*; podul bisericii reformate din str. “Külső magyar” 1884 (*V.m.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1414 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Méhely, 1900)*;
P. de la Mereşti (HR) 1885 (*V.s.*), 1 femelă leg. Tóth P., in MZC no. 1415 (Daday, 1885/b; redet. Méhely, 1900)*;
Braşov (BV) 1895, 1 B&, 1 femelă leg. Méhely L., 3 masculi in MTM no. 2064.5.a.1-3 (Méhely, 1900) **;
Tazlău (NT) (Călinescu, 1931);
Bucureşti (IF) (Călinescu, 1931);
Câineni (AG) (Călinescu, 1931);

Nyctalus noctula (Schreber, 1774)

Dobra (HD) (Bielz, 1856);
Sibiu (SB) (Bielz, 1856);
Braşov (BV), leg. Römer J. (Bielz, 1888);

Reghin (MS), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Teaca (BN), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Bistrita (BN), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Arad (AR), 1 ex. în CZB (Daday, 1885/b);
Cornești (CJ) 1884, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1468 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Aiud (AB) 1884, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1482 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Zalău (SJ) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Alba Iulia (AB) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Gherla (CJ) 1884, 1 ex. leg. dr. Mártonffy L., in MZC no. 1471 (Daday, 1885/b; 1887)*; 1895, 1 femelă leg. Méhely L., in MTM no. 2064.6 (Méhely, 1900) **;
Purcăreni (BV) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1887);
Cluj (CJ) 1885, 2 ex. leg. Daday J., in MZC no. 1465, 1467 femelă (Daday, 1885/b; 1887)*;
Sibiu (SB) 1885, 1 ex. leg. Daday J., in MZC no. 1470 (Daday, 1885/b; 1887)*;
P. Liliecilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicevei (MH) 1899.06.12. – 1 mumie, leg. Brachman E., in MTM no. 2414.6 (Méhely, 1900) **;
Toplet, lg. Băile Herculane (CS) 1899.06.20. – 2 masculi leg. Méhely L., MTM no. 2420.5.1-2 (Méhely, 1900) **;
Oradea (BH) (Kertész, 1890);
Slobozia (IL) 1901.04.-05. – 2 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);
București (IF) 1901.09. – 1 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);
Prundu (GR) (Călinescu, 1931);
Cernica (IF) (Călinescu, 1931);
Comana (GR) (Călinescu, 1931);
Găgeni (PH), 1 mascul leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, in BM no. 4.4. 6.4 (Miller, 1912);
Buștenari (PH), 1 femelă leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, in BM no. 4.4. 6.5 (Miller, 1912);
Sfântu Gheorghe (CV) 1919, 2 cranii în Muz. Naț. Secuiesc din Sf. Gheorghe;
Bârza (OT) (Călinescu, 1931);

Nyctalus leisleri (Kuhl, 1819)

Sucutard (CJ) 1894.06.14., 1 femelă leg. Madarász Gy., in MTM no. 2445.22 (Méhely, 1900)**;
Buștenari (PH) 1899.04., 1 mascul leg. Dodson W. pentru lordul Lilford, in BM no. 4.4. 6.6 (Miller, 1912);
Bârza (OT) MGA (Călinescu, 1931);
 „Jud. Someș” (Călinescu, 1931);

Pipistrellus pipistrellus (Schreber, 1774)

Transilvania, 1 femelă leg. Danford Ch.G. & Brown A.E., in BM no. 74.7. 4.6 (Dobson, 1878; Miller, 1912);
Între Sarmisegetusa și orașul Hațeg (HD), deasupra culturilor de porumb, 1845.09.18., obs. Petényi și Stetter (Petényi, 1846);
Sibiu (SB), 2 ex. în CZB (Daday, 1885/b); podul orfelinatului 1885 (*V.k.*), 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1473 (Daday, 1885/a,b; redet. Méhely, 1900)*; Bielz (1886);
Cluj (CJ) 1884 (*V.p.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1460 (Daday, 1885/a,b; 1887)*; 1884 (*V.n.*), 1 mascul leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Méhely, 1900); - biserica ev. luth. 1885 (*?V.k.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1463 (Daday, 1885/a,b; 1887)*; 1900.09.04., 1 mascul leg. Török A., in MTM no. 2478 (inventar MTM);

Zalău (SJ) 1884 (*V.n.*), 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1474 (Daday, 1885/a,b; redet. Méhely, 1900)*;

Dej (CJ) 1884 (*?V.p.*), 1 femelă leg. Daday J., no. 1464 MZC (Daday, 1885/a,b; 1887)*; 1885 (*?V.k.*), 1 mascul leg. Daday J., MZC no. 1458 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Méhely, 1900)*;

Alba Iulia (AB) 1885 (*?V.p.*), 1 mascul leg. Daday J., MZC no. 1457 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;

Buzaș (SJ) 1885 (*?V.k.*), 1 mascul leg. Daday J., MZC no. 1459 (Daday, 1885/a,b; redet. Méhely, 1900)*;

Simișna (SJ) 1885 (*V.k.*), 1 mascul leg. Daday J., MZC no. 1462 (Daday, 1885/a,b; redet. Méhely, 1900)*;

Lăpușul Românesc (MM) 1885 (*V.k.*), leg. dr. Primics Gy. 6 ex., 1 femelă in MZC no. 1461 (Daday, 1885/a,b; redet. Méhely, 1900)*;

Homorod (BV) (Bielz, 1856),

Turcheș (BV), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);

Rupea (BV), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);

Brașov (BV), leg. Hausmann W., Römer J. (Bielz, 1888);

Gușterița Sibiului (SB) (Bielz, 1886);

Cernavoda (CT) 1901.05., 3 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);

Dorohoi (SV) (Călinescu, 1931);

Pipistrellus nathusii (Keyserling & Blasius, 1839)

Cernavoda (CT) 1902 - 1 ex. leg. Dombrowski R., in MTM no. 2480 (inventar MTM);

Ciulința (IL) 1901.09. – 3 ex. leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);

Oltina (CT) (Călinescu, 1931);

Hypsugo savii (Bonaparte, 1837)

Baziaș, crăpătură de stâncă (CS) 1899.06.15. - 1 femelă leg. Méhely L., redet. Topál Gy., in MTM no. 2420.6 (Méhely, 1900 & Topál, 1959) **;

Plecotus austriacus (Fischer, 1829)

Mănăștur (CJ) 1884 (*P.au.*), 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1449 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Barti, 2002/b);

Gherla (CJ) 1884 (*P.au.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1450 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Barti, 2002/b);

Zalău (SJ) 1884 (*P.au.*), 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1456 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Barti, 2002/b);

Bădești (CJ) 1885 (*P.au.*), 1 mascul leg. dr. Pachinger A., in MZC no. 1447 (Daday, 1885/b; redet. Barti, 2002/b);

Cluj (CJ) 188? (*P.au.*), 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1450 (Daday, 1885/a,b; 1887; redet. Barti 2002/b); 1922.09.22., 1 mascul leg. ?, in ISERC (Borda, Racovita & Barti, in press);

Săvârșin (AR) 188? (*P.au.*), 1 femelă albinos, leg. Daday (?), in MZC no. 1454 (Barti, 2002/b);

Deva (HD) 1899.06.03., 1 mascul leg. Mallász J., in MTM no. 2418.2.1 (Méhely, 1900) **;

Șieu (BN) 1943.08., 2 femele leg. Homonnay N., in MTM no. 4219.6.1-2 (inventar MTM);

Zalău (SJ) 1899.12.31., 1 femelă leg. Benkő G., in MTM no. 2429.2 (inventar MTM);

Plecotus auritus (Linnaeus, 1758) (*/austriacus*)

Sibiu (SB) – 1 ex. în colecția gimnaziului (Leonhard, 1812); 2 ex. în CZB (Daday, 1885/b);
Lacul Hodoș, lg. Geaca (CJ) (Herman, 1869);
Satele din valea Streiului (HD) (Csató, 1873);
Aninoasa (CV) 1884, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1446 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Orman (CJ) 1884, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1448 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Araci (CV) 1884, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1451 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Turda, într-o clădire a salinei (CJ) 1885, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1445 (Daday, 1885/b)*;
Dej (CJ) 1885, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1444 (Daday, 1885/b; 1887)*;
Cluj (CJ) 188?, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1452 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;
Brașov (BV) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887); leg. Bielz E.A., Römer J., Hausmann W. (Bielz, 1888); 1895, 1 femelă leg. Méhely L., in MTM no. 2064.10 (Méhely, 1900) **;
P. de la Mesteacăn (MM) 1884, leg. Daday J. (Daday, 1885/a,b; 1887);
Sibiu (SB) (Bielz, 1856);
Bistrița (BN), leg. Frank H. (Bielz, 1888);
Cernat în orașul Săcele (BV), leg. Hausmann W. (Bielz, 1888);
Ieșelnița, podul bisericii (MH) 1899.05.12., 3 ex. leg. Brachman E., in MTM no. 2414.7.1-3 (Méhely, 1900) **;
Șieu (BN), MNM (Méhely, 1900);
Orșova = Ieșelnița ? (CS) (Călinescu, 1931);
Aiud (AB) 1932.04.08. – 6 femele leg. Veress I. (Borzák, 1933);
Cernavoda (CT) 1901.05., 1 mascul leg. Dombrowski R. (Matschie, 1901);
Iași, subsolul palatului universității (IS) iarna anilor 1936-37, ex. hibernante (Băcescu, 1938);
Dealul Sprenghiului, Brașov, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BV) – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1933)
Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – material ††, leg. Kormos (Kretzoi, 1941);

† **Plecotus crassidens** (Kormos, 1930)

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – tipul speciei, leg. Kormos (Kormos, 1930);

Barbastella barbastellus (Schreber, 1774)

Scorburi pe liziera pădurilor din valea Crișului Repede (BH) (Kertész, 1890, 1901);

† **Barbastella** (aff.) **barbastellus**

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1937);

Miniopterus schreibersii (Kuhl, 1817)

P. Gaura cu Muscă (CS) 1809, leg. Schreibers K. (Kuhl, 1817); 1898.07., 7 ex. leg. Pável J., in MTM no. 2403.4.1-6 masculi, 2403.4.7 femelă (Méhely, 1900) **;

P. Veteranilor (MH) 1809, leg. Schreibers K. (Kuhl, 1817), 1834, leg. Kubinyi F. (Petényi, 1844); pers.com. Petényi S.J. (Kolenati, 1860);

P. Liliiecilor de la Plavișevita = P. Gura Ponicovei (MH) 1899.06.12., 1 ex. leg. Brachman E., in MTM no. 2414.5 (Méhely, 1900) **;

P. Pișnița = “P. nr. 2 de la Aștileu” (BH) 1854.10(?) / 06., 2 ex. leg. Kovács J., in MTM no. 364.1, 364.2 mascul (Petényi, 1854) **; 1855.03.30., 1 ex. leg. Petényi S.J., in MTM no. 365 (inventar MTM); 1856 (Frivaldszky J., 1865);

P. Ferice (BH) 1854. 06. (Petényi, 1854);

P. Fânate (BH) 1854. 06. (Petényi, 1854);

P. de la Merești (HR), colonie, leg. Bielz E.A. (Bielz, 1856), 1885, colonie, 1 ex. leg. Daday J., in MZC no. 1424 (Daday, 1885/a,b; 1887)*; colonie 1886.07., leg. Méhely L. (Méhely, 1900);

P. Igrita (BH), pers.com. Petényi S.J. (Kolenati, 1860);

(Zona) Băița (BH), pers.com. Petényi S.J. (Kolenati, 1860);

P. Onceasa (BH), pers.com. Petényi S.J. (Kolenati, 1860);

Săvârșin (AR) 1884, 1 mascul leg. Daday J., in MZC no. 1422 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;

Deva (HD) 1884, 1 femelă leg. Daday J., in MZC no. 1469 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;

Cluj (CJ) 1884, 1 ex. leg. Daday J., in MZC no. 1472 (Daday, 1885/a,b; 1887)*;

Sibiu, orfelinat (SB) 1885, colonie, 4 ex. leg. Daday J., 1 mascul in MZC no. 1425 (Daday, 1885/b)*; Alba Iulia (AB) 188?, leg. Daday J. (Daday, 1887);

Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, orizontul cromerian mijlociu (BH) 1910-13 – material ††, leg. Kormos (Kormos, 1914);

Gherla (CJ) 1894, 1 femelă leg. Méhely L., in MTM no. 2445.28 (Paszlavszy, 1918) **;

Băile Herculane (CS) (Paszlavszy, 1918);

P. din Cheile Ampoiței (AB) 1924.08.01., 3 femele leg. Chappuis & Jeannel, in ISERC no. 1212/a,b,c (Borda, Racovita & Barti, in press);

P. Limanu, Mangalia (CT) 1906.04., 2 femele leg. Montandon A.L., in MTM no. 2714.3-4 (inventar MTM);

Toplița Ciucului (HR) (Călinescu, 1931);

Tismana, peștera și mănăstirea (GJ) (Călinescu, 1931);

P. de la Ardeu (HD) 1913.10.06., 2 masculi leg. Mallász J., in MTM no. 2809.1.1-2 (Topál, 1954)**;

P. de la Glod (HD) 1906.07.23., 1 mascul leg. Mallász J., in MTM no. 2755 (Topál, 1954) **;

Lista locurilor de colectare

(în trei limbi: română-maghiară-germană)

Ada Kaleh, în cazamate (MH) – Ada Kaleh-i “casematák”

Aiud (AB) – Nagyenyed

Alba Iulia (AB) – Gyulafehérvár

Aninoasa (CV) – Egerpatak (Egerespatak)

Araci (CV) – Árapatak

Ardeu (HD) – Erdőfalva

Augustin (BV) – Ágostonfalva

Biserica evanghelică de la **Bartolomeu** (BV) – Bertalani evangélikus templom – Bartholomäus Kirche

Baziaș (TM), crăpătură în stâncă – Básiási erdő, sziklahasadék

Baziaș (TM), depozit C.F. – Básiás vasúti raktár

Bădești (CJ) – Bádok

Băile Tușnad (HR) – Tusnádfürdő

Băița (BH) – Rézbánya

Bârza (OT)

- Berzasca** (CS) – Berszászka
Betfia, Muntele Șimleu, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BH) – Püspökfürdői Somlyóhegy felsőpliocén-alsópleisztocén korú barlangi üledékei
Bistrița (BN) – Beszterce – Bistritz
Bod (BV) – Botfalu – Brenndorf
Borșa (MM) – Borsabánya
Brașov (BV) – Brassó – Kronstadt
București (IF) – Bukarest
Buștenari (PH)
Buzaș (SJ), Búzamező
Cernavoda (CT)
Cernat, orașul Săcele (BV) – Csernátfalu, Szecseleváros
Cernica (IF)
Cetatea de la Hunedoara (HD) – Vajdahunyadi vár
Ceile Turzii (CJ), Munții Trascăului – Tordai hasadék – Tordaer Felsspalte
Cișnădie (SB) – Nagydísznód – Heltau
Ciulnița (IL)
Cluj (CJ) – Kolozsvár – Klausenburg
Cluj- Spitalul Karolina – Kolozsvár, Karolina Kórház
Comana (GR)
Cornești (CJ) – Sinfalva
Crasna (SJ) – Kraszna
Dealul Sprengiului, Brașov, depunerile pliocene superioare / pleistocene inferioare, stratul cromerian mijlociu (BV) – a Bertalani (Brassó) Fortyogóhegy felsőpliocén-alsópleisztocén korú barlangi üledékei – Gesprengberg
Dej (CJ) – Dés, Deés
Deva (HD) – Déva
Dobra (HD) – Dobra
Dorohoi (SV)
Făgăraș (BV) – Fogaras – Fogarasch
Găgeni (PH)
Gheorgheni (HR) – Gyergyószentmiklós
Gherla (CJ) – Szamosújvár
Ghimbav (BV) – Vidombák – Weidenbach
Gurghiu, ruinele cetății (MS) – Görgényi várrom – Görgényer Schlossruine
Gușterița Sibiului (SB) – Szentersébet – Hammersdorf
Hațeg (HD) – Hátszeg
Lacul Hodoș, lg. **Geaca** (CJ) – Hódos v. Szarvas tó
Homorod (BV) – Homoród
Hunedoara (HD) – Vajdahunyad
Ieșelnița (MH), podul bisericii – Jeselniczai (Dunaorbágy) templompadrás
Ineu (AR) – Borosjenő
Lăpușul Românesc (MM) – Oláhláposbánya
Mănăstur, Cluj (CJ) – Kolozsmonostor
Miercurea Sibiului (SB) – Szerdahely, Reussmarkt
Zona **Moldova Nouă** (?Gaura cu Muște) (CS)
Ocna Sibiului (SB) – Vízakna
Oltina (CT)
Oradea (BH) – Nagyvárad

Orman (CJ) – Ormány

Orșova (MH) – Orsova

“P. nr. 2 de la Aștileu” = P. Pișnița, P. Pivnițe (valea Crișului Repede, Munții Pădurea Craiului, lg. Aștileu, BH) – Pesterei barlang, Pizsnicze bg., Pivnicze bg., Esküllői másadik bg., Pestere – Esküllői 2. számú bg. [3727/8]

Insurgența “P. nr. 2 de la Aștileu” = P. lui Potriva [3710/1]

P. “Bethlen” din Mt. Tâmpa (M.ții Postăvarului, lg. municipiul Brașov, BV) – Cenk hegyi Bethlen barlang – Höhle am Kapellenberg [1231/?]

P. „Böckh János” de lângă **Păuleasca** (bazinul Miniș, M.ții Aninei, lg. orașul Anina, TM), Pauleászakai „Böckh János” barlang [2233/?]

P. Liliecilor din Cheile Ampoitei (valea Ampoitei, M.ții Metaliferi, AB) – Kisompoly szorosi denevérbarlang [3153/1]

P. de la Colțești (Munții Trascăului, AB) – Torockó-szentgyörgyi barlang

P. de la Comana, P. de la Poiana Mănăstirii (Bazinul Comana, M.ții Perșani, lg. comuna Comana de Sus, BV) – Kománai barlang [1203/1]

P. de la Cubleş, P. Cuglis (valea Blajului, bazinul văii Vida, Munții Pădurea Craiului, BH) – Köbles barlang, Kalotai bg., Kugleshegyi bg., Vida völgyi Kugleshegy barlangja [3707/76]

P. de la Fânațe (valea Bulzului, bazinul văii Crișului Negru, M.ții Bihor, BH) – Fonácza barlang, Szénaverősi bg., “Fumatza” bg. [3423/16]

P. de la Ferice (valea Ferice, bazinul Crișului Pietros, M.ții Bihor, BH) – Ferice barlang [3439/1]

P. Gaura cu Muscă de la Coronini (defileul Dunării, M.ții Locvei, lg. satul Coronini, CS) – Coroninii Légybarlang, Kolumbácsi bg., Galambóczi bg., Golubácsi bg. [2222/3]

P. Gaura Turcului, P. Izvorului de la Sohodolul Reciței (dealul Cârșei, valea Sohodolului Mare, bazinul Râu Mare, M.ții Domanului, CS) – Töröklyuk barlang [2246/11]

P. Gaura Ungurului de la Pecenișca (valea Săliștea, Muntele Domogled, M.ții Mehedinți, lg. orașul Băile Herculane, CS) – Pecsényeszkai (Csernabesenyői) Magyarbarlang [2147/9]

P. de la Glod, P. de Sus de la Godinești (?) (valea Glodului, bazinul Mureșului, Munții Zarandului, HD) – Glódi barlang [3012/2 ?]

P. de la Gura Plaiului Topești (bazinul Tismana, M.ții Vâlcan, GJ) [2116/16]

P. Igrîța (valea Crișului Repede, M.ții Pădurea Craiului, lg. satul Peștera, BH) – Igric barlang, Pesterei barlang [3727/9]

P. Liliecilor de la Plavișevîța, P. Gura Ponicovei (valea Ponicovei, Cazanele Mari, Munții Almăjului, MH) – Plaviseviczai Felső-Denevérbarlang [2211/3]

P. Liliecilor de la Cheile Carașului (dealul Fac, M.ții Domanului, CS) – Krassó szorosi Denevérbarlang [2240/20]

P. Limanu, Mangalia (valea La Peșteră, bazinul Lacului Mangalia, CT) [5210/1]

P. Măgura din valea Sighiștelului (valea Sighiștelului, bazinul văii Crișului Negru, Munții Bihor, BH) – József főherceg barlang (Szegyesd völgye) [3425/20]

P. de la Mănăstirea Tismana (bazinul Tismana, M.ții Vâlcan, GJ) [2116/17]

P. de la Merești (Cheile Vârghișului, M.ții Perșani, HR) – Homoródmácsi barlang, Almási bg., Orbán Balázs bg. – Almascher Höhle [1200/14]

P. de la Mesteacăn, P. din Ciungi (valea Caselor, podișul Purcăreț, Boiu Mare, Podișul Someșan, lg. satul Mesteacăn, MM) – Kisnyiresi barlang [4001/3]

P. Meziad (valea Peșterii, bazinul Crișului Negru, M.ții Pădurea Craiului, BH) – Mézgedi barlang [3700/1]

P. Muierii de la Baia de Fier (Cheile Galbenului, M.ții Parâng, GJ) [2051/1]

P. Onceasa (valea Ponorului, bazinul văii Someșului Cald, M.ții Bihor, BH) – Oncsászai Csontbarlang [3414/1]

- P. Pișnița** = “P. nr. 2 de la Aștileu” – Pesterei barlang, Pizsnicze bg., Pivnicze bg., Esküllői másadik bg., Pestere – Esküllői 2. számú bg. [3727/8]
- P. din Plaiul Băniței** (valea Slătinic, M.ții Cernei, Ig. Băile Herculane, CS) – Zoltán barlang [2146/8]
- P. lui Potriva** = Insurgența “P. nr. 2 de la Aștileu” [3710/1]
- P. Tibocoia** (valea Sighiștelului, bazinul văii Crișului Negru, Munții Bihor, BH) – “Tibakoje” barlang, Szegyesd völgye [3425/141]
- P. Țiclului** (valea Țiclului, bazinul văii Topa Râu, M.ții Pădurea Craiului, BH) – Czikkul barlang [3708/20]
- P. Ungurului** (defileul Crișului Repede, M.ții Pădurea Craiului, BH) – Bánlakai Magyar barlang [3726/30]
- P. de la Vadu Crișului** (defileul Crișului Repede, M.ții Pădurea Craiului, BH) – Zichy barlang, Kőrösrévi bg., MÁV-barlang [3726/61]
- P. de la Valea Topliței** (valea Topliței, bazinul văii Vida, bazinul Crișului Negru, M.ții Pădurea Craiului, Ig. Dobrești, BH) [3707/1]
- P. Veterani**, P. de la Pânza Curii (defileul Dunării, Cazanele Mari, Munții Almăjului, MH) – Veteráni barlang [2211/2]
- Prundu** (GR)
- Purcăreni** (BV) – Pürkerecz
- Reghin** (MS) – Szászrégen – Sächsische Regen
- Rupea** (BV) – Kőhalom – Reps
- M-ții Retezat** (HD) – Retyezát hegység
- Rodna** (BN) – Radna – Rodna
- Románbánya** (HD)
- Sarmisegetusa** (HD), Grădiște – Várhely
- Săvârșin** (AR) – Soborsin
- Sâmbăta de Jos** (BV) – Alsó-Szombat
- Sfântu Gheorghe** (CV) – Sepsiszentgyörgy
- Sibiu** – Szeben
- Sibiu, Orfelinat** – Szebeni árvaház
- Sighetul Marmației** (MM) – Máramarossziget
- Sighișoara** (MS) – Segesvár – Schässburg
- Sinaia** (PH) – Szinája
- Slobozia** (IL)
- Satele din valea **Streiului** (HD) – Sztrigy menti falvak, Strellthal
- Suciul de Jos** (MM) – Alsószőcs
- Sucutard** (CJ) – Vasasszentgotthárd
- Șieu** (BN) – Nagysajó
- Șimișna** (SJ) – Semesnye
- Șimleul Silvaniei** (SJ) – Szilágysomlyó
- Tazlău** (NT)
- Teaca** (BN) – Teke – Tekendorf
- Teiuș** (AB) – Tövis
- Tismana, peștera și mănăstirea** (GJ)
- Topleț** = Toplița (CS) – Csernahévíz, Toplica
- Toplița Ciucului** (HR) – Csiktapolcza
- Turcheș** (BV) – Türkös
- Turda** (CJ) – Torda
- Zalău** (SJ) – Zilah

Zăul de Câmpie (MS) – Mezözáh

Bibliografie

- Allen, G.M. 1939 – A checklist of African mammals, Bull. Mus. Comp. Zool., Harvard, 83:1-763. (*non vidi*)
- Andersen, K. & Matschie, P. 1904 – Übersicht einiger geographischen Formen der Untergattung *Euryalus*., *Sitzungs-Berichte der Gesellschaft Naturforschender Freunde*, Berlin, 1904, p. 71-83.
- Andersen, K. 1905 – ??? , *Proc. Zool. Soc. of London*, II., p.114. (*non vidi*)
- Ansell, W.F.H. & Topál, Gy. 1976 – The Type locality of *Miniopterus schreibersi* (Kuhl) (Mammalia: Chiroptera)., *Vertebrata Hungarica*, 17: 15-17.
- Ardelean, G. & Béres, J. 2000 – Conspectul mamalofaunei Maramureşului., *Studii și Comunicări, ser. Științele Naturale*, Muzeul Județean Satu Mare, 1: 254-267.
- Barrett-Hamilton, G.E.H. 1910 – Description of a New Species and a New Subspecies of European Bats (*Vespertilio sodalis*; 1 new ssp. in *Rhinolophus*). – *The Annals and Magazine of Natural History*, 8th serie, vol. 5: 291-293.
- Barti, L. 2002/a – Semnalări ale liliacului nordic (*Eptesicus nilssonii* Keyserling et Blasius) din România, (Abstract: *Eptesicus nilssonii* occurrences in Covasna county, Romania), *Acta (Siculica) 2001 (Acta Hargitensia VIII.)*, Sepsiszentgyörgy – Sf. Gheorghe, 2:133-138.
- Barti, L. 2002/b – A Daday Jenő által létrehozott denevérgyűjtemény a kolozsvári Állattani Múzeumban (Abstract: *The list of Jenő Daday's chiroptera-collection in the Zoological Museum of Cluj –Transilvania*)., *Múzeumi Füzetek* , Kolozsvár, Cluj, 11: 67-72.
- Bauer, K. 1968 – Ein dritter Fund von *Eptesicus sodalis* (Chiroptera, Vespertilionidae), *Ann. Naturhist. Mus. Wien*, 72: 29-32. (*non vidi*)
- Băcescu, M. 1938 – Liliacul cu urechi mari (*Plecotus auritus* L.) ca hrană pentru unii șerpi. – *Rev. Șt. N. Adamachi*, Iași, vol. 24, 1:39.
- Bielz, E.A. 1856 – Fauna der Wirbelthiere Siebenbürgens, eine systematische Aufzählung und Beschreibung der in Siebenbürgen vorkommenden Säugethiere, Vögel, Amphibien und Fische. – Eine von Verein für siebenbürgische Landeskunde gekrönte Preisschrift, Hermannstadt (Sibiu), 3-6.
- Bielz, E.A. 1886 – Ueber die in Siebenbürgen vorkommenden Fledermäuse., *Verhandlung und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften*, Hermannstadt (Sibiu), 36: 76-84.
- Bielz, E.A. 1888 – Die Fauna der Wirbeltiere Siebenbürgens nach ihren gegenwärtigen und jetzigen Bestände, *Verhandlung und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften*, Hermannstadt (Sibiu), 38: 15-36.
- Blasius, I.H. 1857 – Naturgeschichte der Säugethiere Deutschlands und der angränzenden Länder von Mitteleuropa. – Braunschweig. (*non vidi*)
- Bogdanowicz, W. & Kock, D. 1998 – Quoting and spelling names of species from H. Kuhl's „Die Deutsche Fledermäuse”. – *Bat Research News*, Potsdam – New York, 39, 1:4-5.

- Borda, Daniela, Racovița, Gh. & Barti, L. (in press) – Sur les Chéiroptères de la collection „Biospeologica” – *Travaux de l’Institut de Spéologie „Émile Racovitza”*, XLIII-XLIV, București.
- Borzsák, S. 1933 – A magyarországi denevérek hallócsontjainak ismertetése. – Bölcsészdoktori értekezés, Budapest, pp. 40.
- Brink, F.H. Van Den 1957 – Die Säugetiere Europas westlich des 30. Längengrades, Hamburg und Berlin. (*non vidi*)
- Călinescu, R. 1931 – Mamiferele României. II. Ordinul Chiropterelor., Buletinul Ministerului Agriculturii și Domenii, ser. III., Anul 2, vol. I.,nr. 1-2 (ian.-febr), Imprimeria națională, București, 25-30.
- Chappuis, P.A. & Jeannel, R. 1951 – Énumération des Grottes visitées, 1927-1949. (huitième série), *Archives de Zoologie Expérimentale et Générale*, Paris, 88: 81-230.
- Corbet, G.B. 1978 – The Mammals of the Palearctic Region: a taxonomic review, British Museum (Natural History), Cornell University Press, London & Ithaca, p. 58.
- Csató, J. 1873 – A Sztrigy mentének s mellékvölgyeinek természetrajzi leírása., *Az Erdélyi Múzeum Egylet Évkönyvei*, Kolozsvár (Cluj), VI. (2): 104-140.
- Csató, J. 1896, Alsófehér vármegye növény és állatvilága, Alsófehér vármegye monográfiája, I. köt. 1. rész, Nagyenyed, p. 318.
- Daday, J. 1880 – A pesterei barlangban tett kutatások eredménye, *Orvos-Természettudományi Értesítő*, Kolozsvár (Cluj), II. (2): 147-156.
- Daday, J. 1885/a – Előleges jelentés az erdélyi múzeum egylet igazgatóválasztmányának megbízásából az 1884-ik év nyarán tett chiropterologiai gyűjtések eredményéről., *Orvos-Természettudományi Értesítő*, Kolozsvár (Cluj), X (3), VII,1: 60-64.
- Daday, J. 1885/b – Jelentés az Erdélyi Országos Múzeum-Egylet igazgató-választmányának megbízásából az 1885-ik év nyarán végzett chiropterologiai gyűjtések eredményéről és az Erdélyi Múzeum-Egylet denevérgyűjteményének jegyzéke., *Orvos-Természettudományi Értesítő*, Kolozsvár (Cluj), X (3), VII,3: 266-276.
- Daday, J. 1887 – Új adatok Erdély denevérfaunájának ismeretéhez. – Magyar Tudományos Akadémia – *Értekezések a Természettudományok köréből*, Budapest, XVI (7): 1-47.
- Decu, V, Murariu, D. & Gheorghiu, V. 2003 – Chiropterele din România. Ghid instructiv și educativ., Institutul de Speologie „Emil Racovița” al Academiei Române – Muzeul Național de Istorie naturală „Grigore Antipa”, Edit. Art Group SRL, București, pp.521.
- Dobson, G. 1878 – Catalogue of the Chiroptera in the Collection of the British Museum. – British Museum, London, pp. 567.
- Dumitrescu, Margareta, Tanasachi, Jana & Orghidan, T. 1962-1963, Răspândirea chiropterelor în R.P. Română., *Travaux d’Institut de Spéologie „Émile Racovitza”*, București, 34: 509-575.
- Éhik, J. 1924 – A new Vole from Hungary and an interesting Bat new to the Hungarian Fauna., *Annales Musei Nationalis Hungarici*, 21: 159-162.
- Ellerman, J.R. & Morrison-Scott, T.C.S., 1951 - Checklist of Palearctic and Indian Mammals 1758-1946, London. (*non vidi*)
- Falcoz, L. 1923 - Pupipara, Premier série. Biospeologica XLIX, *Archives de Zoologie Expérimentale et Générale*, Paris, Tome 61: 521-552.

- Fekete, I. 1836 – Az ujj beceses kovács és nemes kő-bányával ritkított Almási Nagy-barlang. Legújabban felvette Nagykedei Fekete István, nemes Udvarhelyszék földmérője, egy rajzolatallal Kolozsvárott az evang. reform.Kollégium betűjével, Kolozsvár.
- Fitzinger, L.J. 1869-1872 – Kritische Durchsicht der Ordnung der Flatterthiere oder Handflüger (Chiroptera)., *Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Mathematisch, Naturwissenschaftliche Klasse I*, Wien, 1869, 60 Bd., 1. Abth. (*Rhinolophi*: I. Abth. p.); 1870, 61. Bd., 1-2. Abth. (*Rhinolophi*: II. Abth. p. 123-198; *Vespertiliones*: I. Abth. p. 447-530, II. Abth. p. 715-828); 1870, 62. Bd., 1. Abth. (*Vespertiliones*: III. Abth. p. 13-146, IV. Abth. p. 211-320, V. Abth. p. 353-438, VI. Abth. p. 527-582); 1871, 63. Bd., 1. Abth. (*Vespertiliones*: VII. Abth. p. 203-295), 1872, 64. Bd., 1-2. Abth. (*Vespertiliones*: VIII. Abth. p. ?).
- Földváry, D. 1906 – A csúcsosnyergű patkósdenevér (*Rhinolophus blasii* Ptrs) Magyarországon, *Állattani Közlemények*, A K. M. Termtud. Társulat Állattani szakosztályának folyóirata, Budapest, 5, 3-5:140-146.
- Frivaldszky, I. 1865 – Jellemző adatok Magyarország faunájához., *A Magyar Tudományos Akadémia Évkönyvei*, Pest, XI. (4). (*non vidi*)
- Frivaldszky, J. 1865 - Adatok a magyarhoni barlangok faunájához., *Mathematikai és Természet-Tudományi Közlemények*, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 3:14-53.
- Frivaldszky, J. 1875 - Adatok Máramaros vármegye faunájához., *Mathematikai és Természet Tudományi Közlemények*, Budapest, IX., 1871.
- Frivaldszky, J. 1875/1876 – Adatok Temes és Krassó megyék faunájához., *Mathematikai és Természet-Tudományi Közlemények*, Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1877, 13: 285-378.
- Gheorghiu, V., Petculescu, A. & Iavorschi, Vasilia 2001 – Contribution to the knowledge of the *Chiroptera* distribution from Romanian sector of the Carpathian mountains., *Studia Chiropterologica*, Kracow, 2: 17-46.
- Gheorghiu, V. & Murariu, D. 2002 – *Pipistrellus kuhlii* Kuhl, 1819 and *P. pygmaeus* Leach, 1825 (*Chiroptera: Vespertilionidae*) recently reported in the Romanian vertebrate fauna., *Travaux du Museum National d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”* 44: 443-454.
- Grossinger, J. 1793 – *Universa Historia Physica Regni Hungariae, Pars II., Ornithologia. – Poonii et Comaromii. (non vidi)*
- Harrison, D.L. 1964 – *Chiroptera*. In: *The Mammals of Arabia, Introduction - Insectivora – Chiroptera – Primates*, London, E. Benn., vol. 1: 1-192. (*non vidi*)
- Herman, O. 1869 – A Mezőség I. – A Hódos- vagy Szarvas-tó és környéke természetrajzi, jelesen állattani szempontból tárgyalva., *Az Erdélyi Múzeum Egylet Évkönyvei*, Kolozsvár (Cluj), V. (1): 8-29.
- Herman, O. 1866-67 – Állattani közlések (Zoologische Miscellen), *Az Erdélyi Múzeum Egylet Évkönyvei*, Kolozsvár, IV: 48-53.
- Jeannel, R. & Racoviță, E.-G. 1929 – Enumération des Grottes visitées, 1918-1927 (VIIIe série) – *Archives de Zoologie Expérimentale et Générale*, Paris, Tome 68, 2: 465-567.
- Jeitteles, L.H. 1862 – *Prodromus faunae Vertebratorum Hungariae superioris.*, *Verhandlung der zoologisch, botanischen Gesellschaft*, Wien, XII.

- Kadič, O. 1916 – A herkulesfürdői Zoltán-barlang. – *Barlangkutató*, Budapest, 4: 109-111.
- Kardos, K. 1876 – Mammalia. In: Szilágyi I.: Máramaros vármegye egyetemes leírása. – *A magyar orvosok és természetvizsgálók XIX. nagygyűlése*, p. 211-214.
- Kertész, M. 1890 – Nagyváradnak és vidékének állatvilága. In: Bunyitai V. (Ed.): Nagyvárad természetrajza, Budapest, p. 137.
- Kertész, M. 1901 – Bihar vármegye faunája. In: Bihar vármegye és Nagyvárad, “Magyarország vármegyéi és városai” sorozat, Apollo Irodalmi Társaság, Budapest, p. 237-249.
- Kiss, A. 2004 – Dionisie Linția (1880-1952). Observații Ornitologice (Caietul III., însemnarea din data de 13.08.1907.), ed. Cosmopolitan-Art, Timișoara, p. 90.
- Kolenati, Fr.A. 1860 – Monographie der europäischen Chiropteren., Jahreshefte der naturw. Section der k. k. mähr.-schles. Gesellsch. für das Jahr 1859, Brünn, pp. 156. (*non vidi*)
- Kormos, T. 1912 – Középkori bölény és medvevadászok nyomai a krassószörényi hegységben., *Természettudományi Közlemények*, Budapest, 44: 267-271.
- Kormos, T. 1914 – Az 1913. évben végzett ásatásaim eredményei. – *A Magyar Királyi Földtani Intézet 1913. évi jelentése*, Budapest, p. 498-505.
- Kormos, T. 1930/a – Beiträge zur Präglazialfauna des Somlyóberges bei Püspökfürdő., *Állattani Közlemények*, 27: 40-62.
- Kormos, T. 1930/b – Diagnosen neuer Säugetiere aus der Oberpliozenen Fauna des Somlyóberges bei Püspökfürdő., *Annales Musei Naturalis Hungarici*, Budapest, 27: 237-246.
- Kormos, T. 1933 – Revision der präglazialen Wühlmause von Gesprenberg bei Brassó in Siebenbürgen. – *Paleontologische Zeitschrift*, Berlin, 15: 1-21. (*non vidi*)
- Kormos, T. 1934 – Neue Insektenfresser, Fledermäuse und Nager aus dem Oberpliozän der Villányi Gegend., *Földtani Közlöny*, Budapest, 64: 296-321.
- Kormos, T. 1937 – Zur Frage der Abstammung und Herkunft der quaternär Säugetierfauna Europas. – Festschrift für Prof. Dr. E. Strand, Riga, III: 287-328.
- Kretzoi, M. 1941 – Die unterpleistozäne Säugetierfauna von Betfia bei Nagyvárad. – *Földtani Közlöny*, Budapest, 71: 308-335.
- Kuhl, H. 1817 – Die deutschen Fledermäuse. – Privately published, Hanau, pp. 67. (*non vidi*)
- Kuhl, H. 1818/1819 – Die deutschen Fledermäuse., *Annalen der Wetterauischen Gesellschaft für die gesamte Naturkunde*, Frankfurt am Main, IV. (1): 1-19 (= *Neue Annalen*, Bd. 1), I. (2): 185-215. [reprint of 1817]. (*non vidi*)
- Kuzyakin, A.P. 1965 – Ordo Chiroptera. In: Kuzyakin, A.P. (Ed.): *Opredelitel' mlekopitaljuščich SSSR*, Moskva. (*non vidi*)
- Landbeck, L.Ch. 1842 – Säugethiere und Vögel Siebenbürgens., Beitrag zur zoologischen Geographie, Isis (von Oken), h. III., Leipzig. (*non vidi*)
- Lanza, B. 1959 – *Chiroptera* Blumenbach, 1774. In: Toschi, A & Lanza, B. (Eds.): *Fauna d'Italia, Mammalia – Generalità – Insectivora – Chiroptera*, Edizione Calderini, vol. 4: 1-488. (*non vidi*)
- Leonhard, J. 1812, *Systematica mammalium ac avium Transsylvanicarum*. – Cibinii (Sibiu), Typis Joannis Barth pp. 46.

- Lina, P.H.C. 1998 – Spelling and quoting of scientific names of European Bat species., versiunea e-mail a documentului adoptat de International Code of Zoological Nomenclature.
- Matschie, P. 1901 – Über rumänische Säugethiere., *Sitzungs-Berichte der Gesellschaft Naturforschender Freunde*, Berlin, 1901, H 9., p. 220-238.
- Méhely, L. 1900 – Magyarország denevéreinek monographiája. (Monographia Chiropteorum Hungariae, cum appendice in lingua Germanica conscripta). – A Magyar Tudományos Akadémia támogatásával kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, Hornyánszky Viktor Cs. és Kir. Udvari Könyvnyomdája, pp. 1-372, t. I-XXII.
- Méhely, L. 1900 – A magyarországi denevérek irodalma és névjegyzéke., *Akadémiai Értesítő*, 11 (8): 355-372.
- Méhely, L. 1911 – Bemerkungen zu Prof. Trouessart's Faune des Mammiferes d'Europe. – *Arch. Nat.*, Jahrg. 77, p. 52-60.
- Méhely, L. 1912 – A nagyfülű denevér előfordulása Szászkabányán., *Természettudományi Közlöny*, rubrica "Levélszekrény", ráspsul nr. 45 la scrisorile cititorilor, XLIV köt., 559. füz., p. 600.
- Miller, G.S. 1912 – Catalogue of the Mammals of western Europe (Europe exclusive of Russia)., In the Collection of the British Museum, London, pp. 1019.
- Mojsisovics, A. 1889 – Zoogeographische Notizen über Süd-Ungarn aus den Jahren 1886-1888, *Mitth. d. naturw. Ver. für Steiermark*, Jhrg. 1888, Graz. (*non vidi*)
- Mojsisovics, A. 1897 – Das Thierleben der österr. – ungar. Tiefebenen, Wien.
- Murariu D. 2004 – New reports on the distribution of three bat species (*Mammalia: Chiroptera*) of Romania., *Travaux du Museum National d'Histoire Naturelle "Grigore Antipa"*, București, XLVI: 271-279.
- Nagy, L.Z., Barti, L., Gas, Anka, Postawa, T. & Szántó, L. 2003 – Survey of the Western and southern Carpathian's underground bat habitats. Status and distribution of cave dwelling bats (2002-2003). - Final report for the BP Conservation Programme & Bat Conservation Trust/DEFRA, Eco Studia Society, Cluj, pp. 31.
- Paszlavszy, J. 1918 – Chiroptera. In: *Mammalia, Fauna Regni Hungariae I.*, Budapest, p. 33-35.
- Petényi, S.J. 1844 – Pár szó az emlősökről általában és a magyar honiakról különösen., *A magyar orvosok IV.-ik (pécsi) nagygyűlésének munkálatai*, Pest.
- Petényi, S.J. 1846 – Erdély állattani tekintetben., *A magyar orvosok és természetvizsgálók VI-ik nagygyűlésének történeti vázlatja és munkálatai*, Pécs, p. 380-388.
- Petényi, S.J. 1854 – Bihari természettudományi uti vázlat., *Uj Magyar Múzeum*, 8., IV. évf., II. köt., Pest, p. 431-440.
- Petényi, S.J. 1854 – Bihar megyének a Sebes- es Fekete Körös közötti hegláncain tett természettudományi utazás rövid vázlatja. – *Magyar Akadémiai Értesítő*, Pest, XIV:224-233.
- Petényi, S.J. 1879 – Reliquia Petényiana. Chiroptera (redactat de Herman O.), *Természettudományi füzetek*, III:89-92., 199-204.
- Petényi, S.J. 1880 – Reliquia Petényiana. Chiroptera (redactat de Herman O.), *Természettudományi füzetek*, IV:251-257.
- Pora, E.A. 1941 – Amortirea în timpul iernii și hibernația animalelor., *Natura*, XXX., 4/5.

- (non vidi)
- Ruedas, L.A., Nagy, Z.L., Dolan, A.C., Bilgin R. & Morales, J.C. 2002 – Morphological and genetic variation in *Miniopterus schreibersi*, with evidence for a new species of *Miniopterus* from Sulawesi, Indonesia., *31st North American Symposium on Bat Research*. Vermont. (non vidi)
- Ruprecht, A.L. 1990 – Zur Variabilität der Breitflügel-Fledermäuse und zum Problem um *Eptesicus sodalis* Barrett-Hamilton, 1910 in Polen, *Nyctalus* (N.F.), 3: 129-143.
- Schnapp, B., Papadopol, A. & Hellwing, S. 1963 – Bibliografia. In: Mammologische und Ornithologische Forschungen in der Rumänischen Volksrepublik., *Travaux du Museum National d'Histoire Naturelle "Grigore Antipa"*, IV: 73-117 (101-113).
- Tamaian, R. 2001 - Investigații asupra liliecilor cavernicoli din Munții Pădurea Craiului, Lucrare de licență UBB-Cluj, secția Biologie.
- Topál, Gy. 1954 – A Kárpát-medence denevéreinek elterjedési adatai., *A Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Osztályának Évkönyve*, Budapest, 46: 471-483.
- Topál, Gy. 1959 – Két ritka denevérfaj a Kárpátmedence faunájában, (Zwei seltene Fledermausarten in der Fauna des Karpatenbeckens), *Vertebrata Hungarica*, Budapest, 1, 1: 89- 101.
- Trouessart, E.-L. 1897 – Catalogus Mammalium, Fasc. I., Berolini.
- Trouessart, E.-L. 1899 – Catalogus Mammalium, Fasc. VI. Appendix (Addenda et Corrigenda), Berolini.
- Trouessart, E.-L. 1904 – Catalogus Mammalium tam viventum quam fossilum, quinquennale supplementum, Berolini, R. Friedlander et Sohn.
- Trouessart, E.-L. 1910 – Faune des Mammifères d'Europe, Berlin, p. 4-11.
- Tupinier Y. 2001 – Historique de la description des espèces européennes de Chiroptères. – *Le Rhinolophe*, 15: 1-140.
- Valenciuc, N. 2002 – Chiroptera, Mammalia, Fauna României, vol. XVI., fasc.3., Editura Academiei Române, București, 1-171.
- Wolf, B. 1938 – Animalium Cavernarum Catalogus, I-III. – W. Junk's Gravenhage, pp. 1642. (non vidi)

Dicționare de localități și toponime utilizate la identificarea localizărilor

- *** 1907 – A Magyar Szent Korona országainak helységnévtára. – Ed. Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- *** 1932 – Indicatorul statistic al satelor și unităților administrative din România, 1930. – Comisia Recensământului General al Populației, București.
- *** 1956 – Indicatorul alfabetic al localităților din R.P.R. – Ed. Științifică, București.
- Goran, C. 1982 – Catalogul sistematic al peșterilor din România, 1981. – Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, Federația Română de Turism-Alpinism, Comisia Centrală de Speologie Sportivă, București.
- Rusu, T. 1988 – Carstul din Munții Pădurea Craiului, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.
- *** 1990 – Magyar neve? Határonkon túli helységnév-szótár. – Arany Lapok, Budapest.
- Szabó, M.A. & Szabó, M.E. 1992 – Dicționar de localități din Transilvania / Erdélyi Helységnév Szótár. – Kriterion Kézikönyvek, Bukarest.

Lelkes, Gy. 1998 – Magyar Helynév Azonosító Szótár. – Ed. Talma, Baja

*** 1998-2003 – Magyar Nagylexikon. – Ed. Magyar Nagylexikon, vol. 1.-18., Budapest.